

Impact assessment twee vaste weken meivakantie voor alle scholieren

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

IMPACT ASSESSMENT
TWEE VASTE WEKEN MEIVAKANTIE
VOOR ALLE SCHOLIEREN

- eindrapport -

Bram Berkhout
Geerten Kruis

Regioplan
Jollemanhof 18
1019 GW Amsterdam
Tel.: +31 (0)20 – 531 53 15

Amsterdam, april 2016
Publicatienr. 15158
OND1359319

© 2016 RegioPlan, in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van RegioPlan.

RegioPlan aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

INHOUDSOPGAVE

1	Impact assessment twee vaste weken meivakantie voor alle scholieren	1
1.1	Inleiding.....	1
1.2	Centrale vraagstelling.....	1
1.3	Opzet impact assessment.....	2
1.4	Leeswijzer	5
2	Probleemverkenning	7
2.1	Ouders met kinderen op verschillende scholen	7
2.2	Samenloop vakanties.....	8
2.3	Planning op vakantie gaan.....	9
2.4	Planning opvang, oppas of dagbesteding.....	11
2.5	Voorkeur ouders	12
3	Gevolgen voor toerisme en overig bedrijfsleven	15
3.1	Inleiding.....	15
3.2	Plannen van vakantie met het gezin.....	16
3.3	Binnenlandse verblijfsrecreatie en dagtoerisme.....	17
3.4	Prijspeil vakanties	18
3.5	Productieverlies	19
4	Gevolgen voor het onderwijs	21
4.1	Gevolgen voor organisatie centrale eindexamens	21
4.2	Gevolgen voor organisatie van de Centrale Eindtoets	26
4.3	Inperking regelbevoegdheid schoolbesturen	29
4.4	Onevenwichtiger opbouw van schooljaren.....	31
4.5	Werklastbeheersing in het primaire onderwijs.....	33
5	Synthese	35
Bijlagen	.....	41
Bijlage 1	Analyse gevolgen twee weken meivakantie op weekniveau	43
Bijlage 2	Ouderenquête.....	45
Bijlage 3	Enquête schoolleiders.....	49
Bijlage 4	Respons en weegfactoren enquête schoolleiders.....	55

1 IMPACT ASSESSMENT TWEE VASTE WEKEN MEIVAKANTIE VOOR ALLE SCHOLIEREN

1.1 Inleiding

In het voorjaar van 2015 evalueerde Regioplan in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap de Regeling vaststelling schoolvakanties 2013-2016. Bij het aanbieden van het evaluatierapport aan de Tweede Kamer op 12 november 2015 heeft de staatssecretaris van Onderwijs in zijn Kamerbrief aangegeven verlenging van de centraal vastgestelde meivakantie met een week een interessante beleidsgedachte te vinden, zeker voor ouders met leerlingen in zowel het primair als het voortgezet onderwijs.

De staatssecretaris wil echter pas een besluit nemen nadat er een impact assessment heeft plaatsgevonden. Een impact assessment is een proces waarin op hoofdlijnen geanalyseerd wordt wat de consequenties zijn van een mogelijke verandering in staand beleid, hier dus het invoeren van een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken. Regioplan is gevraagd het gewenste impact assessment uit te voeren. In dit rapport doen wij verslag hiervan.

1.2 Centrale vraagstelling

De centrale onderzoeksvraag voor het impact assessment luidt:

Hoe wenselijk is een uitbreiding van de centraal vastgestelde meivakantie van een week naar een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken, rekening houdend met de gevolgen ervan voor betrokken partijen?

De centrale onderzoeksvraag hebben we vertaald in tien nadere onderzoeksvragen, die hieronder zijn weergegeven.

Keuze voor welke weken

1. Als er twee weken meivakantie centraal vastgesteld zouden worden, wélke twee weken zouden dat dan moeten zijn? In hoeverre bestaat hier overeenstemming over tussen verschillende partijen (bijvoorbeeld tussen po en vo, of tussen de onderwijssector en de toerismesector)?
2. Hoe verhoudt/verhouden de mogelijke variant(en) voor de twee vaste weken meivakantie zich tot algemene feestdagen in dezelfde periode die niet altijd op dezelfde datum vallen (bijvoorbeeld Hemelvaartsdag)?
3. Hoe verhoudt/verhouden de mogelijke variant(en) voor de twee vaste weken meivakantie zich tot algemene feestdagen die altijd op dezelfde datum vallen (Koningsdag en 4 en 5 mei)?

4. Hoe verhoudt/verhouden de mogelijke variant(en) voor de twee vaste weken meivakantie zich tot de organiseerbaarheid van verkiezingen?

Twee weken centraal vastgestelde meivakantie

5. Hoe groot is de groep ouders die baat heeft bij een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken voor het po en vo?
6. Wat zijn de effecten van het invoeren van een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken voor het primair en het voortgezet onderwijs?
7. Hoe verhoudt zich dit tot de overige regels en afspraken waaraan scholen zich moeten houden (onderwijstijd vo, arbeidstijden en werkdruk onderwijspersoneel)?
8. Wat zou het centraal vaststellen van een tweede week meivakantie betekenen voor de organiseerbaarheid van het onderwijs en onderwijsgerelateerde activiteiten (eindexamens, eindtoets po, Koningsdag/Koningssspelen)?
9. Wat zijn de consequenties voor het bedrijfsleven?
10. Wat zijn de gevolgen voor gezinnen (ouders, leerlingen)?

1.3 Opzet impact assessment

Het uitgevoerde impact assessment bestond uit zes onderzoekstappen. Deze stappen lichten we hieronder kort toe.

Stap 1: opstellen eerste versie impact assessment

Op basis van bureaustudie hebben wij een eerste versie van het impact assessment opgesteld. Praktisch ging het daarbij om een werkdocument waarin wij in totaal 23 verschillende positieve en negatieve effecten schetsten waarvan wij op dat moment in het onderzoek (nog) veronderstelden dat die zich zouden gaan voordoen bij invoering van een verplichte tweeweekse meivakantie. In onze bureaustudie zijn ook al de schriftelijke reacties meegenomen die een aantal stakeholders het ministerie van OCW hebben doen toekomen nadat bekend was dat de staatssecretaris de mogelijkheden en gevolgen van een centrale tweeweekse meivakantie wilde laten onderzoeken.

Het voornoemde werkdocument bevatte ook een beschrijving van de twee scenario's die wij zien voor een centraal vastgestelde tweeweekse meivakantie, namelijk jaarlijks de weken 18 en 19 (scenario 1) of jaarlijks de weken 17 en 18 (scenario 2) hiervoor aanwijzen. Per beschreven effect hebben we in het werkdocument aangegeven of de keuze voor scenario 1 of 2 hierop van invloed is.

Stap 2: brede consultatieronde

Het bij stap 1 ontwikkelde werkdocument is in een brede consultatieronde besproken met betrokken partijen. In totaal zijn 17 organisaties (zie tabel 1.1) geconsulteerd wier achterban (mogelijk) de door ons geschetste gevolgen

zouden kunnen ondervinden bij invoering van een tweeweekse meivakantie. De consultatie heeft plaatsgevonden door partijen vooraf het werkdocument toe te sturen en hen hierbij een aantal concrete vragen mee te geven. Hierbij ging het allereerst om de vraag welke van de door ons geschetste twee scenario's voor een tweeweekse meivakantie de voorkeur heeft van de geconsulteerde partij (hun achterban). De andere vragen waren of men de door ons geschetste gevolgen van een tweeweekse meivakantie herkent, of deze meegenomen zouden moeten worden in de beleidsafweging ter zake en of we gevolgen over het hoofd hebben gezien. Alle geconsulteerde partijen is ten slotte ook gevraagd of zij de door hen aangewezen relevante gevolgen van invoering van een tweeweekse meivakantie (kwantitatief) kunnen onderbouwen. Om de antwoorden op onze vragen te verzamelen, heeft er met een of meer vertegenwoordigers van alle zeventien partijen een nader (face-to-face-)interview plaatsgevonden. Al deze gesprekken zijn gevoerd in januari en februari 2016.

Tabel 1.1   Overzicht geconsulteerde partijen

Naam consultatiepartij
Algemene Vereniging Schoolleiders
ANVR
ANWB
Bond van Oranjeverenigingen
Bouwend Nederland
Club van 11
CNV Onderwijs
College voor Toetsen en Examens (CvTE)
Inspectie van het Onderwijs
Kanselarij der Nederlandse Orden
Kiesraad
Krajicek Foundation (in verband met organisatie Koningssspelen)
Nationaal Comité 4 en 5 mei
Ouders & Onderwijs
PO-Raad
RECRON
VO-raad

Stap 3: parallele dataverzameling

Parallel aan stap 2 heeft er op twee onderwerpen aparte dataverzameling plaatsgevonden. Bij de afdeling Informatieproducten van de Dienst Uitvoering Onderwijs is cijfermateriaal opgevraagd over de omvang van de groep ouders met kinderen in zowel het primair als het voortgezet onderwijs. Dit om onderzoeksvraag 5 te kunnen beantwoorden. Daarnaast zijn er casestudies verricht naar twee regio's waarin de daar aanwezige scholen in het primair, speciaal en voortgezet onderwijs zelf gezamenlijke afspraken hebben gemaakt over een vaste week waarin scholen eventueel de centrale meivakantieweek kunnen uitbreiden. Het gaat om de regio Rotterdam en de regio Zuid- en Midden-Limburg. In deze regio's komt het nu al niet voor dat ouders met kinderen in zowel het primair als het voortgezet onderwijs, drie verschillende

weken kinderen thuis van school hebben vanwege de meivakantie. De casestudies bestonden eruit dat we relevante documentatie bestudeerd hebben en een aantal betrokken actoren hebben geïnterviewd.

Stap 4: bijstelling impact assessment

De informatie uit de stappen 2 en 3 hebben we gebruikt om de eerste versie van het impact assessment (stap 1) aan te scherpen. De consultatieronde heeft zoals verwacht tot een nadere inkleuring geleid van de door ons initieel geschetste impact van invoering van een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken. Concreet betekent dit dat het aantal door ons geïdentificeerde gevolgen van dit beleidsvoorstel bij stap 1 van 23 is teruggebracht tot 10. Er zijn als gevolg van de consultatie geen nieuwe gevolgen van de invoering van een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken toegevoegd.

Stap 5: uitvoeren enquêtes onder schoolleiders en ouders

Bij stap 4 zijn ook de uitkomsten geïdentificeerd waarop toetsing onder een bredere groep schoolleiders en ouders wenselijk leek. Toetsing van een aantal uitkomsten uit de consultatiefase onder een bredere groep schoolleiders is relevant omdat deze groep een directe verantwoordelijkheid heeft voor de organisatie van het onderwijs op scholen in het primair, speciaal en voortgezet onderwijs. Toetsing onder ouders is relevant omdat zij de opvang of vakanties organiseren voor de leerlingen die vrij van school zijn tijdens schoolvakanties. Onder beide groepen heeft de toetsing plaatsgevonden door het uitzetten van een enquête.

Enquête onder ouders

In totaal hebben 502 ouders met kinderen in zowel het po als het vo een webenquête ingevuld over hun ervaringen met hoe de scholen van hun kinderen omgaan met de meivakantie. Er is bewust voor gekozen om deze groep ouders met schoolgaande kinderen te benaderen. Uit onze evaluatie van de vakantiespreidingsregeling bleek namelijk dat deze groep de meeste problemen ervaart met hoe de verschillende scholen van hun kinderen de centrale meivakantieweek uitbreiden.

De ouders is in de enquête allereerst gevraagd hoe de scholen van hun kinderen in 2015 en 2016 invulling hebben gegeven aan de meivakantie (wel of niet uitbreiding van de centrale week en op welke manier). Ook is ouders gevraagd of zij er voorstander van zijn dat de Rijksoverheid twee weken meivakantie centraal gaat vastleggen, en of men er ook voorstander van blijft als dit gevolgen heeft op de manier waarop andere schoolvakanties en vrije dagen door de scholen van hun kinderen worden ingericht.

Onderzoeksbureau Ipsos heeft de feitelijke webenquêteering uitgevoerd. Hiervoor heeft het bureau uit haar online Ipsos I-Say-panel aselect ouders benaderd die zowel kinderen in het primair als het voortgezet onderwijs hebben. De ouders zijn tussen 11 en 16 maart 2016 geënuquêteerd.

Enquête onder schoolleiders

Onder schoolleiders van scholen in het primair, speciaal en voortgezet onderwijs is een webenquête uitgezet. De enquête bevatte vragen over hoe men in 2015 en 2016 is omgegaan met de meivakantie (wel of niet uitbreiden en op welke manier) en of er op dit punt regionale/lokale afstemming heeft plaatsgevonden.

Ook is de schoolleiders gevraagd of men wel of geen voorstander is van de beleidsgedachte van invoering van een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken. De voor- en tegenstanders is gevraagd naar hun argumenten. Tot slot bevatte de vragenlijst een aantal vragen om een aantal beleidsgevolgen die de onderwijspartijen in de consultatieronde naar voren hebben gebracht, te toetsen (ziet men die gevolgen ook en zijn die wenselijk of onwenselijk).

Op basis van gegevens van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) zijn 400 po- scholen, 400 vo-scholen en 200 (v)so-scholen aselekt geselecteerd. De directeuren van de scholen uit deze steekproef zijn door ons op 10 maart 2016 per e-mail aangeschreven met het verzoek de webenquête in te vullen. De aangeschreven 1000 scholen konden tot 25 maart 2016 de enquête invullen. Uiteindelijk is er een respons van 35,5 procent (355 scholen) gerealiseerd.

Bijlagen

Een responsverantwoording en de detailuitkomsten van de webenquêtes onder scholen en ouders zijn opgenomen in de bijlagen bij dit rapport.

Stap 6: opstellen definitieve impact assessment

Op basis van de informatie uit de twee enquêtes zijn we tot een definitieve versie gekomen van het impact assessment van invoering van een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken. Bij deze stap is ook deze rapportage opgesteld en heeft er een bijeenkomst plaatsgevonden met de belangrijkste stakeholders om onze bevindingen aan hen terug te koppelen.

1.4 Leeswijzer

Het vervolg van deze rapportage bestaat uit vier hoofdstukken. Hoofdstuk 2 bevat de probleemverkenning: voor wie moet verlenging van de centraal vastgestelde meivakantie met een week welk probleem oplossen? De hoofdstukken 3 en 4 bevatten de beschrijving van de tien overgebleven gevolgen die invoering van een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken naar verwachting met zich mee zal brengen. Het vijfde hoofdstuk is een synthesehoofdstuk waarin we tot een conclusie komen over de wenselijkheid van de getoetste beleidsgedachte.

2 PROBLEEMVERKENNING

Zowel in 2015 als in 2016 kiezen de meeste scholen in het primair, speciaal en voortgezet onderwijs ervoor om de centraal vastgestelde week meivakantie te verlengen. Verreweg de meeste scholen kiezen ervoor om de week voorafgaand aan de centrale meivakantieweek ook vrij te geven, maar er zijn ook scholen die dit niet doen en/of de meivakantie op een andere manier verlengen. Scholen in het primair en speciaal onderwijs kiezen er significant vaker dan scholen in het voortgezet onderwijs voor om de meivakantie te verlengen in de week na de centraal vastgestelde meivakantieweek. Of en hoe scholen de meivakantie verlengen, verschilt per jaar en wordt mede ingegeven door hoe nationale feestdagen in die periode vallen. Door de verschillende manieren waarop scholen leerlingen een langere meivakantie geven, kunnen ouders met kinderen op verschillende scholen ermee te maken hebben dat de vakanties van hun kinderen niet overeenkomen. Dit geldt onder andere voor de ruim 305.000 gezinnen die zowel kinderen op het po als op het vo hebben. 39 procent van hen geeft aan dat de meivakantie van hun kinderen in 2016 niet overeenkomt. Bij zeven procent is er zelfs sprake van dat zij in totaal drie weken een of meer kinderen thuis hebben, terwijl ze slechts een week alle kinderen thuis hebben. Dit betreft ongeveer 19.000 tot 33.000 gezinnen.

Ongeveer twee derde van de ouders met kinderen op zowel het po als het vo zijn voorstander van een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken. De belangrijkste redenen hiervoor zijn dat het hen de gelegenheid geeft om buiten de zomerperiode twee weken met het gezin op vakantie te gaan, dat het gemakkelijker is om oppas, opvang of dagbesteding te organiseren en dat er meer duidelijkheid komt doordat data langer van tevoren bekend zullen zijn. Veel ouders met kinderen met verschillende meivakanties geven aan moeite te hebben om een vakantie met het gezin te plannen en ongeveer een kwart geeft aan om deze reden zelfs thuis te blijven. Ongeveer de helft van deze ouders geeft aan dat zij moeite hebben om oppas, opvang of dagbesteding te organiseren.

2.1 Ouders met kinderen op verschillende scholen

Omdat scholen zelf kunnen bepalen hoe zij de meivakantie exact vormgeven, kunnen ouders met kinderen op verschillende scholen problemen ondervinden met het plannen van opvang of op vakantie gaan.¹ Als vakanties niet synchroon lopen, moet er immers voor een langere periode opvang/

---

¹ Dit komt naar voren uit de evaluatie van de Regeling vaststelling schoolvakanties die Regioplan in 2015 uitvoerde en de resultaten van de enquête onder ouders in 2016 bevestigen dit (zie paragraaf 2.2.1 en verder).

dagbesteding georganiseerd worden en zijn er minder mogelijkheden om gezamenlijk op vakantie te gaan. In de eerste plaats betreft dit ouders met zowel kinderen die naar het po gaan als kinderen die naar het vo gaan. Uit gegevens die wij hebben opgevraagd bij de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) blijkt dat dit 305.231 huishoudens betreft, negentien procent van de in totaal 1.630.673 huishoudens met schoolgaande kinderen.

Andere groepen die planningsproblemen kunnen ondervinden, betreffen ouders met kinderen op verschillende po-scholen of verschillende vo-scholen en ouders met meerdere kinderen waarvan er een naar het speciaal onderwijs gaat. Ook kunnen uiteenlopende schoolvakanties problemen opleveren voor gezinnen die met een ander gezin (familie of vrienden) samen op vakantie willen gaan, en samengestelde gezinnen waarbij partners kinderen hebben uit eerdere relaties.

2.2 Samenloop vakanties

Bij de meerderheid van de huishoudens met kinderen op zowel het po als op het vo, komen de meivakanties van hun kinderen exact overeen. In een enquête die wij hebben onder deze doelgroep komt naar voren dat dit bij 61 procent het geval is (zie tabel 2.1). Achttien procent geeft aan dat de vakantieperiode verschilt omdat niet alle scholen twee weken meivakantie geven, terwijl acht procent aangeeft dat de schoolvakanties enkele dagen verschillen. Bij zeven procent van de gezinnen met kinderen op het po en vo is duurt de vakantieperiode drie weken omdat de scholen van hun kinderen meivakanties van twee weken hebben die niet overeenkomen. Dit is de groep die potentieel tegen de meeste planningsproblemen zal aanlopen. Wij schatten dat dit ongeveer 16.000 tot 30.000 gezinnen betreft.

Tabel 2.1 Hebben al uw kinderen in 2016 exact dezelfde dagen meivakantie? (N=502)

	%	Schatting omvang groep p=0,95	
		Min	Max
Ja	61	185.000	211.000
Nee, niet alle scholen waarop ik kinderen heb, geven nu 2 weken meivakantie.	18	48.000	69.000
Nee, alle scholen waarop ik kinderen heb, geven nu 2 weken meivakantie, maar wel verschillende weken.	7	16.000	30.000
Nee, de meivakanties van de scholen waarop ik kinderen heb, verschillen nu enkele dagen.	8	19.000	33.000
Anders, namelijk...	1	-	-
Dat weet ik niet.	5	-	-

Bron: Enquête onder ouders met kinderen in zowel het po als het vo (Ipsos, 2016) & analyse Regioplan

Ook uit de enquête onder schoolleiders komt naar voren dat scholen de meivakantie op een verschillende manier vormgeven. De meeste van deze scholen kiezen ervoor om de week voorafgaand aan de centraal vastgestelde week bij de meivakantie te voegen (zie tabel 2.2). Dit geldt voor 69 procent van de po-scholen, 58 procent van de so-scholen en 81 procent van de vo-scholen. Maar er is ook een substantieel aantal scholen dat ervoor kiest om de week na de centraal vastgestelde vakantieweek vrij te geven.

Tabel 2.2 Manier waarop scholen de landelijk vastgestelde meivakantie uitbreiden (in 2015 en 2016)

	2015			2016		
	Po N=106	So N=57	Vo N=191	Po N=106	So N=58	Vo N=191
Geen extra vrije dagen	20%	16%	24%	8%	12%	5%
De week ervoor hebben we bij de landelijk vastgestelde week gevoegd	55%	48%	65%	69%	58%	81%
De week erna hebben we bij de landelijk vastgestelde week gevoegd	23%	29%	6%	12%	23%	8%
We hebben de leerlingen voor de landelijk vastgestelde week een of meer dagen extra vrij gegeven	1%	2%	5%	8%	7%	7%
We hebben de leerlingen na de landelijk vastgestelde week een of meer dagen extra vrij gegeven	1%	5%	1%	2%	0%	0%

Bron: Enquête onder schoolleiders (Ipsos, 2016)

In 2015 was het percentage po-scholen dat ervoor kiest om de week na de meivakantie vrij te geven aanmerkelijk hoger dan in 2016. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat in 2015 Hemelvaartsdag op de donderdag na de meivakantie viel, waardoor het voor scholen aantrekkelijker werd om deze week in zijn geheel vrij te geven. In 2016 valt Koningsdag op de woensdag in de week voor de meivakantie, waardoor het voor scholen juist aantrekkelijker is om de week voorafgaand aan de meivakantie vrij te geven. Dat het beleid van scholen rondom de meivakantie in 2015 meer uiteenliep dan in 2016 komt ook uit de ouderenquête naar voren. Hieruit blijkt dat het percentage ouders dat aangeeft dat de meivakanties van hun kinderen verschillen in 2015 (42 procent) iets hoger ligt dan in 2016 (39 procent).²

2.3 Planning op vakantie gaan

Meer dan de helft van de ouders met kinderen waarvan de meivakanties niet overeenkomen geeft aan dat dit invloed heeft op de vakantieplannen van het gezin (zie tabel 2.3). 27 procent geeft aan dat zij hierdoor korter op vakantie gaan tijdens de meivakantie, terwijl 23 procent besluit om thuis te blijven vanwege deze reden. Hiernaast geeft een kleiner percentage ouders aan dat

² Zie bijlage 2, tabel B2.1 en tabel B2.2.

zij om deze reden niet met vakantie gaan of niet naar het buitenland op vakantie gaan.

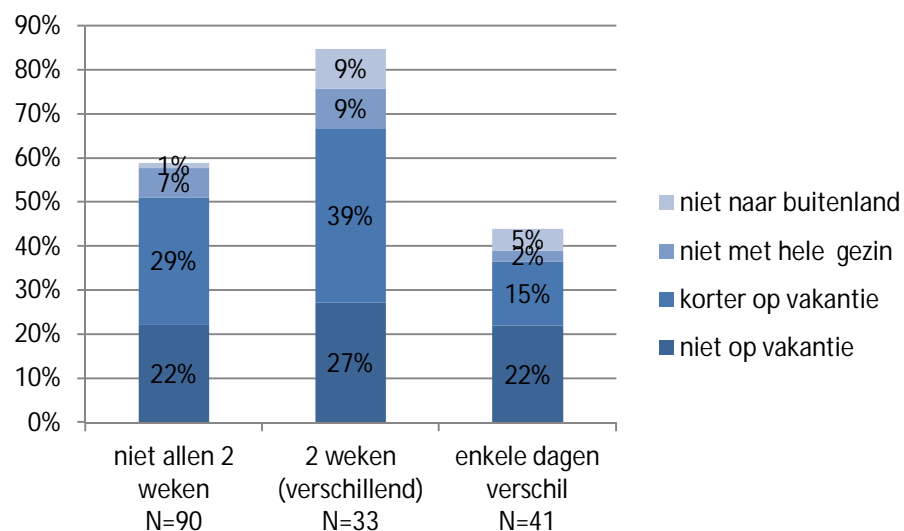
Tabel 2.3 Heeft de verschillende manier waarop de scholen van uw kinderen met de meivakantie omgaan, invloed op uw vakantieplannen met het gezin? (N=164)

	%
Ja, we gaan om die reden in de meivakantie niet op vakantie	23
Ja, we gaan om die reden in de meivakantie korter op vakantie	27
Ja, we gaan om die reden in de meivakantie niet met het gehele gezin op vakantie	6
Ja, we gaan om die reden niet naar het buitenland op vakantie	4
Nee, onze vakantieplannen worden hierdoor niet gewijzigd	8
Nee, we hebben geen vakantieplannen	21
Ik weet het niet, we hebben nog niet besloten of we weg gaan in de meivakantie	10

Bron: Enquête onder ouders met kinderen in zowel het po als het vo (Ipsos, 2016) & analyse Regioplan

Met name wanneer kinderen twee weken vakantie hebben, maar niet in dezelfde weken, leidt dit tot gewijzigde vakantieplannen (zie figuur 2.1). Ongeveer 85 procent van deze ouders geeft aan dat dit gevolgen heeft voor de vakantieplannen. Mogelijk heeft dit er onder andere mee te maken dat deze ouders hun vakantiedagen over een langere periode moeten spreiden en hierdoor moeilijker een periode gelijktijdig vrij kunnen nemen. Bij ouders met kinderen die niet allemaal twee weken meivakantie hebben en ouders met kinderen waarvan de meivakantie enkele dagen verschilt, ligt dit percentage op respectievelijk 59 procent en 44 procent.

Figuur 2.1 Invloed op vakantieplannen voor gezinnen waarvan de kinderen niet allemaal twee weken meivakantie hebben, de twee vakantieweken niet overeenkomen of er sprake is van enkele dagen verschil

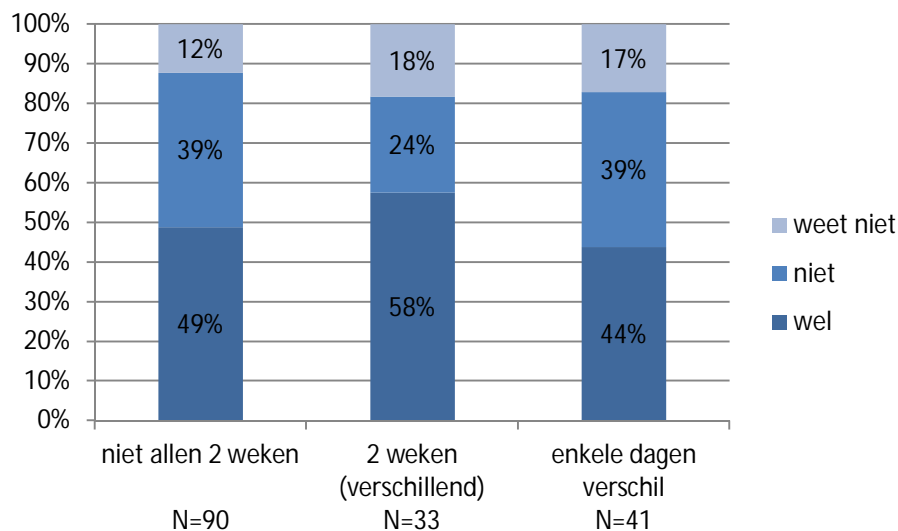
Bron: Enquête onder ouders met kinderen in zowel het po als het vo (Ipsos, 2016)

2.4 Planning opvang, oppas of dagbesteding

Met name voor ouders waarvan de kinderen twee weken vakantie hebben, maar niet in dezelfde weken, is het moeilijk om opvang, oppas of dagbesteding te organiseren omdat deze groep in totaal drie weken lang kinderen thuis heeft in de meivakantieperiode. 58 procent van deze groep geeft aan dat dit moeilijk te organiseren is. Bij ouders waar niet alle kinderen twee weken meivakantie hebben of waarvan de vakanties enkele dagen verschillen, ligt dit percentage op respectievelijk 49 procent en 44 procent.

Figuur 2.2 Moeite om opvang te organiseren van gezinnen waarvan de kinderen niet allemaal 2 weken meivakantie hebben, de 2 vakantieweken niet overeenkomen of er sprake is van enkele dagen verschil

Bron: Enquête onder ouders met kinderen in zowel het po als het vo (Ipsos, 2016)

Ruim veertig procent van de ouders die moeite hebben om opvang, oppas of dagbesteding te organiseren, geeft aan dat dit komt doordat er in totaal drie weken kinderen thuis van school zijn. Een groep van ongeveer gelijke omvang stelt dat het moeilijker is om met andere ouders oppasafspraken te maken als de meivakanties van kinderen uiteenlopen.

Tabel 2.4 **Waarom is het regelen van opvang, oppas of dagbesteding voor uw kinderen tijdens de komende meivakantie moeilijker? (meerdere antwoorden mogelijk) (N=81)**

	%
Ik heb nu drie weken kinderen thuis van school	43
Ik heb nu twee weken kinderen thuis van school	16
Omdat niet alle kinderen tegelijkertijd vrij zijn, is het moeilijker om met andere ouders onderling opvangafspraken te maken	42
Scholen communiceren vaak pas laat welke dagen kinderen vrij zijn	7
Anders, namelijk...	5

Bron: Enquête onder ouders met kinderen in zowel het po als het vo (Ipsos, 2016)

2.5 Voorkeur ouders

Onder ouders die kinderen in zowel het po als het vo hebben, bestaat draagvlak voor een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken (zie tabel 2.5). Ongeveer twee derde van deze ouders geeft aan voorstander hiervan te zijn, ruim twintig procent is tegen. De overige ouders (13 procent) weten op voorhand niet wat zij hiervan zouden vinden.

Tabel 2.5 **Zou u er voorstander van zijn als alle scholen in Nederland op hetzelfde moment twee weken meivakantie hebben? (N=502)**

	%
Ja	66
Nee	22
Dat weet ik niet	13

Bron: Enquête onder ouders met kinderen in zowel het po als het vo (Ipsos, 2016)

In lijn met de in voorgaande paragrafen gepresenteerde resultaten, zijn het kunnen plannen van vakantie en oppas, opvang of dagbesteding de belangrijkste redenen waarom ouders voorstander zijn van een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken. Ouders die hier voor zijn, geven in 55 procent van de gevallen aan dat dit hen de mogelijkheid geeft om buiten de zomerperiode twee weken op vakantie te gaan. Andere veelgenoemde redenen zijn dat het gemakkelijker wordt om oppas, opvang of dagbesteding te plannen (39 procent) en dat er duidelijkheid wordt geschapen omdat vakanties langer van tevoren bekend zullen zijn (34 procent). Een beperkt aantal ouders geeft aan dat zij voor een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken zijn omdat hierdoor de drukte op vakantiebestemmingen en de prijzen van vakanties zullen afnemen.

Tabel 2.6 **Waarom zou u er voorstander van zijn als alle scholen in Nederland op hetzelfde moment twee weken meivakantie hebben? (meerdere antwoorden mogelijk) (N=330)**

	%
Dit geeft mij de mogelijkheid om buiten de zomerperiode twee weken met mijn kinderen op vakantie te gaan.	55%
Dit zorgt ervoor dat mijn kinderen in exact dezelfde weken vrij zijn, waardoor het voor mij gemakkelijker is om opvang, oppas of dagbesteding te organiseren.	39%
Dit schept duidelijkheid doordat de data langer van tevoren bekend zullen zijn.	34%
Dit zorgt ervoor dat het minder druk is op vakantiebestemmingen doordat mensen niet meer allemaal in dezelfde week weggaan.	9%
Als alle huishoudens met kinderen twee weken vrij hebben in mei, hoeft men niet meer in dezelfde week op vakantie. Dit zal de prijzen van vakanties doen dalen.	16%
Anders, namelijk...	5%

Bron: Enquête onder ouders met kinderen in zowel het po als het vo (Ipsos, 2016)

Waar een gedeelte van de voorstanders van een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken verwacht dat prijzen hierdoor zullen dalen, verwachten ouders die tegen zijn juist het tegengestelde. Ongeveer twee derde van hen geeft aan tegen te zijn, omdat prijzen hierdoor zullen gaan stijgen. Andere redenen waarom ouders tegen een centraal vastgestelde meivakantie van 2 weken zijn, is onder andere dat scholen hierdoor minder kunnen inspelen op lokale verschillen (31 procent) of omdat zij geen twee weken vakantie nodig hebben in deze periode (21 procent).

Tabel 2.7 **Waarom bent u er geen voorstander van dat alle scholen in Nederland op hetzelfde moment twee weken meivakantie hebben? (meerdere antwoorden mogelijk) (N=103)**

	%
Dit zou betekenen dat ik twee weken opvang/oppas/dagbesteding moet organiseren voor mijn kinderen, terwijl dat nu niet het geval is.	8
Wij hebben geen twee weken vakantie nodig in die periode.	21
Het lijkt mij niet verstandig dat tijdens het schooljaar het leerproces van mijn kinderen twee weken wordt onderbroken.	7
Als alle huishoudens met kinderen tegelijkertijd twee weken meivakantie hebben, zullen de prijzen van vakanties stijgen.	66
Voor kinderen die eindexamen moeten doen in mei, is het niet goed om eerst twee weken vakantie te hebben.	8
Door het meer vastleggen van vrije dagen hebben scholen minder mogelijkheden om op lokale verschillen in te spelen (bijvoorbeeld vrij in Den Haag tijdens Prinsjesdag of 3 oktober in Leiden)	31
Anders, namelijk...	11

Bron: Enquête onder ouders met kinderen in zowel het po als het vo (Ipsos, 2016)

3 GEVOLGEN VOOR TOERISME EN OVERIG BEDRIJFSLEVEN

Partijen uit de toeristische sector hebben uiteenlopende belangen en voorkeuren met betrekking tot het vaststellen van de meivakantie. De ANWB en de vereniging van ondernemers in de reisbranche (ANVR) zijn voorstander van een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken. Dit geeft gezinnen de mogelijkheid om buiten de zomerperiode twee weken op vakantie te gaan. Bovendien wordt hiermee ingespeeld op de in hoofdstuk 2 beschreven planningsproblemen die ouders met kinderen op verschillende scholen onder de huidige regeling ondervinden.

ANWB en ANVR geven bovendien aan te verwachten dat een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken een gunstig effect zal hebben op de prijzen van vakanties in het buitenland. De prijzen voor verblijf in het buitenland liggen tijdens de meivakantie lager dan in de zomer omdat de meeste Europese burgers geen vakantie hebben in deze periode. Bovendien zal een meivakantie van twee weken ertoe leiden dat de capaciteit van vliegtuigen beter benut kan worden, waardoor volgens ANVR de kosten voor vliegtickets mogelijk zullen afnemen.

De belangenvereniging van recreatieondernemers RECRON vreest echter dat door een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken meer gezinnen ervoor zullen kiezen om een vakantie in het buitenland door te brengen in plaats van in Nederland. De vereniging van dag-attractiebedrijven (Club van 11) verwacht een soortgelijke ontwikkeling en geeft bovendien aan dat een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken ten koste zal gaan van de mogelijkheden voor scholen om later in het voorjaar extra vrije dagen te geven. Bijvoorbeeld de dagen rond Hemelvaart en Pinksteren zijn, vooral ook vanwege het vaak goede weer in die periode, erg belangrijk voor de omzet van dagattractiebedrijven.

De bouwsector verwacht dat door de introductie van een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken bouwbedrijven te maken krijgen met een extra periode waarin er veel bouwvakkers met schoolkinderen op vakantie willen. Dit zal voor deze bedrijven extra uitval van productie betekenen.

3.1 Inleiding

Zoals uit het vorige hoofdstuk naar voren komt, brengt een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken een aantal voordelen met zich mee voor ouders, en voor ouders met kinderen op verschillende scholen in het bijzonder. Een meerderheid van hen geeft aan voorstander te zijn van een

centraal vastgestelde meivakantie van twee weken. Een groot gedeelte geeft hierbij aan dat dit hen de mogelijkheid biedt om buiten de zomerperiode twee weken op vakantie te gaan. Bovendien rapporteren ouders met kinderen waarvan de meivakanties niet overeenkomen problemen bij het plannen van een vakantie met het gezin en het organiseren van oppas, opvang of dagbesteding. Ook uit de gesprekken die wij hebben gevoerd met stakeholders uit de toeristische sector komt een aantal argumenten voor een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken naar voren. In dit hoofdstuk gaan we hier nader op in.

3.2 Plannen van vakantie met het gezin

De ANWB en de vereniging van ondernemers in de reisbranche (ANVR) onderschrijven de voordelen die een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken heeft voor de planbaarheid van vakanties. Zij geven hierbij aan dat twee weken centraal vastgestelde meivakantie duidelijkheid schept. Vakanties zullen lang van tevoren vastliggen, waardoor er ruim van tevoren geboekt kan worden. Bovendien zullen ouders met kinderen op verschillende scholen en gezinnen die met een ander gezin (bijvoorbeeld familie of vrienden) op vakantie willen minder planningsproblemen ondervinden, omdat alle leerlingen gelijktijdig twee weken vrij zijn.

De ANVR voegt hieraan toe dat (zoals ook al uit de ouderenquête naar voren kwam, zie hoofdstuk 2) er veel behoefte bestaat om in de meiperiode langer op vakantie te gaan. Zij geeft hierbij aan dat er in jaren dat er feestdagen in de weken voor of na de meivakantie zitten en er veel scholen voor kiezen om twee weken meivakantie te houden, het aantal geboekte vakanties hoger ligt dan in andere jaren. De ANWB wijst er op dat in een enquête onder 5.000 van hun leden de voorkeur voor een tweeweekse meivakantie het grootst is onder gezinnen met schoolgaande kinderen.

Een aantal partijen uit het onderwijs, en ook Ouders en Onderwijs (de landelijke organisatie van ouders met schoolgaande kinderen) erkennen enerzijds dat het gunstig is voor de planbaarheid van vakanties als alle kinderen gelijktijdig vakantie hebben. Anderzijds zijn zij van mening dat het belang van de kwaliteit van het onderwijs (zie hoofdstuk 4) leidend moet zijn boven het belang van ouders die met hun kinderen op vakantie willen. Lokale en/of regionale afstemming tussen scholen lijkt Ouders en Onderwijs dan ook een betere manier om ervoor te zorgen dat ouders met kinderen op verschillende scholen niet te maken hebben met verschillende vakanties. Ook het vroegtijdig communiceren over de duur van de meivakantie wordt genoemd als een manier planningsproblemen van ouders te voorkomen. Bovendien geeft men aan dat er ook een groep ouders is die er geen behoefte aan heeft om tijdens de meivakantie op vakantie te gaan. Indien er een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken wordt ingevoerd, zullen al deze ouders twee weken oppas, opvang of dagbesteding moeten organiseren.

3.3 Binnenlandse verblijfsrecreatie en dagtoerisme

Als alle leerlingen in Nederland gelijktijdig twee weken vakantie hebben in de meiperiode zijn er meer mogelijkheden om langer op vakantie te gaan. De belangenvereniging van recreatieondernemers RECRON geeft aan te verwachten dat een langere centraal vastgestelde meivakantie ertoe zal leiden dat meer gezinnen ervoor gaan kiezen om de vakantie in het buitenland door te brengen. Dit zal ten koste gaan van de binnenlandse verblijfsrecreatie. Bovendien geeft RECRON aan dat een centraal vastgestelde vakantieperiode van twee weken ingaat tegen de trend dat Nederlanders steeds meer kort op vakantie gaan. Uit onze enquête onder ouders met zowel kinderen in het primair als het voortgezet onderwijs blijkt dat ouders die in 2016 niet op elkaar afstemde meivakanties van hun kinderen geconfronteerd worden, bij twee vaste weken meivakantie vooral langer op vakantie zouden gaan. Hieruit valt niet af te leiden dat het dan ook vaker vakanties in het buitenland zouden zijn geworden.

Indien er toch wordt gekozen voor een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken is RECRON er voorstander van om week 17 bij de meivakantie te trekken. Uitbreiding in week 19 (de week na de huidige centraal vastgestelde week) zal door de samenhang met de landelijke examenperiode als gevolg hebben dat de zomervakanties later moeten beginnen (zie paragraaf 4.1). Dit zou betekenen dat een groter gedeelte van de zomervakantie in augustus zal vallen en in september zal doorlopen. Met name voor kampeervakanties in Nederland zijn de weersomstandigheden in augustus en zeker begin september niet echt gunstig. Ook de ANWB onderschrijft dat het later beginnen van de zomervakantie onwenselijk is. Naast klimatologische omstandigheden draagt zij hierbij aan dat de maand juli een gunstige vakantie maand is omdat veel andere Europese landen in de maand augustus vakantie hebben.

In het verlengde van de argumenten van RECRON geeft ook de Club van 11 (de vereniging van dagattractiebedrijven) aan negatieve gevolgen te verwachten als meer Nederlandse gezinnen besluiten om de meivakantie in het buitenland door te brengen. Een soortgelijk fenomeen constateren dagattractiebedrijven nu ook al in de zomerperiode. Zij geven aan dat zij een stijging van de bezoekersaantallen zien in de periode aan het eind van de grote vakantie, als mensen weer zijn thuisgekomen van hun vakantie in het buitenland. Een tweeweekse meivakantie biedt kansen voor gezinnen om al in mei langer op vakantie te gaan in het buitenland, waardoor zij geen dagattracties in Nederland bezoeken. Bovendien is de verwachting dat een centraal vastgestelde tweeweekse meivakantie voor scholen gaat betekenen dat zij minder mogelijkheden hebben om later in het voorjaar extra vrije dagen te geven. Dagattracties moeten dan in de meivakantie een zeer hoge omzet halen. Als het tijdens de meivakantie slecht weer is, zal dit grote gevolgen hebben voor de omzet, terwijl als er later in het voorjaar ook vrije dagen zijn, er enige risicospreiding is. Bovendien is het weer bijvoorbeeld in de dagen rond Hemelvaart en Pinksteren vaak al mooier dan tijdens de meivakantie.

De ANWB en de ANVR geven aan niet te verwachten dat een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken te koste zal gaan van het verblijfstoerisme in Nederland. De ANWB is er zelfs van overtuigd dat zowel het uitgaand als het binnenlands toerisme baat zal hebben bij een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken. Zij leidt dit af uit de omzetcijfers en bezetting in de afgelopen jaren waarin veel scholen de meivakantie verlengden met een tweede week.¹ De ANVR voegt hieraan toe dat ondanks dat veel scholen in de afgelopen jaren gekozen hebben voor een meivakantie van twee weken, de verhouding tussen het aantal binnenlandse en buitenlandse vakanties tijdens de meivakantie ongeveer gelijk is gebleven. Bovendien zullen mensen die ervoor kiezen om in mei naar het buitenland te gaan (bijvoorbeeld omdat ze het in de zomer te druk, te duur of te warm vinden), mogelijk besluiten in de zomer in Nederland op vakantie te gaan. Op basis van ons onderzoek zijn wij niet in staat aan te geven of zich wel of niet een negatief effect zal voordoen op het aantal binnenlandse vakanties.

3.4 Prijspeil vakanties

Naast dat een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken ertoe leidt dat gezinnen gemakkelijker (lange) vakanties kunnen plannen, verwachten de ANWB en ANVR een gunstig effect op het prijspeil van uitgaande vakanties. De ANVR geeft aan dat in de huidige situatie vliegtuigstoelen slecht benut worden. Aan het begin van de meivakantie vliegen veel vliegtuigen vol naar vakantiebestemmingen in Zuid-Europa en leeg weer terug naar Nederland. Aan het eind van de meivakantie is de situatie andersom en vliegen veel vliegtuigen juist leeg van Nederland naar vakantiebestemmingen om daar de vakantiegangers weer op te halen. De lage bezettingsgraad van vliegtuigstoelen leidt tot extra kosten voor vliegmaatschappijen. Een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken leidt er niet alleen toe dat gezinnen twee weken op vakantie kunnen, maar ook dat gezinnen die besluiten om één week naar het buitenland te gaan, niet meer allemaal tegelijk vertrekken. Naar verwachting zal dit leiden tot een betere benutting van vliegtuigen, waardoor de verwachting van betrokkenen is dat uiteindelijk de prijzen van vliegtickets zouden moeten dalen. Bovendien is de eerste dag van de meivakantie de drukste dag van het jaar op Schiphol en leidt de piekbelasting die dit met zich meebrengt ook tot extra kosten.²

De ANWB geeft hiernaast aan dat het financieel gunstig is voor gezinnen dat zij naast de zomerperiode een alternatief hebben om twee weken naar het buitenland te kunnen gaan. Omdat andere Europese landen geen lange vakanties hebben in deze periode, zijn de prijzen van een verblijf in het buitenland tijdens de meivakantie lager dan tijdens het hoogseizoen in de

---

¹ Zie ook de brief die de ANWB op 22 oktober 2015 aan de staatssecretaris heeft gestuurd.

² Zie: A. Berkhout G. Kruis, S. Slotboom (2015) *Evaluatie regeling vaststelling schoolvakanties*. Amsterdam: Regioplan.

zomer. Ook geven ANWB en ANVR aan dat het in deze periode goed weer is op veel Zuid-Europese vakantiebestemmingen.

Voor het mogelijke effect van een tweeweekse meivakantie op het prijspeil van vakanties is ons overigens door betrokken partijen geen hard kwantitatief bewijs aangeleverd en ook hebben wij zelf de relatie niet kunnen aantonen.

3.5 Productieverlies

De introductie van een extra periode waarin alle scholieren tegelijk langer dan een week vrij zijn, zal ook economische consequenties hebben. Als meer ouders met kinderen in die periode (langer) op vakantie zullen gaan, zal dit effect hebben op het productievermogen in die periode.

Bouwondernemers die wat betreft werk afhankelijk zijn van het klimaat, zijn uitgesproken tegenstander van een introductie van een tweeweekse verplichte meivakantie voor alle scholieren. Op ons verzoek heeft Bouwend Nederland binnen haar regionale afdelingen uitvraag gedaan naar wat hun leden van deze beleidsgedachte vinden. De hieruit opgetekende primaire reactie is dat een verplichte meivakantie van twee weken het bouwproces verstoort. Mei is de periode waar de bouw- en infrasector de meeste productie maakt. Dit komt doordat in de periode voorafgaand aan mei opdrachtnemers risico's tegenkomen door onwerkbaar weer, zoals vorst en/of veel regen. In de bouw wordt er verder gewerkt in koppels. Door verlenging van de vakantieperiode naar twee weken is de verwachting dat meer koppels hiervan gebruik willen gaan maken en dat zij daardoor in deze periode lastiger in te plannen zijn.

Belangrijk is verder dat de bouwsector in de zomervakantie nog een advies voor een collectieve bouwvakantie voor bouwvakkers kent. Veel bouwbedrijven maken hier gebruik van. Het productieproces is beter te managen als een bedrijf in de zomervakantie drie weken sluit. Het is echter voor bouwbedrijven geen optie om in de meivakantie nog eens een periode gesloten te zijn. Er blijven dan te weinig werkbare werkdagen over, dat zijn dagen waarop normaal gesproken wordt gewerkt, dus zonder algemeen erkende rust- en feestdagen, vakantiedagen en adv-dagen.

4 GEVOLGEN VOOR HET ONDERWIJS

Invoering van een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken als vaste modaliteit voor alle jaren heeft negatieve gevolgen voor het onderwijs. Voor de organisatie en de logistiek van het centraal eindexamen lijken deze gevolgen, rekening houdend met de huidige regels en afspraken hieromtrent, onoverkomelijk. Hetzelfde geldt voor de organisatie van de Centrale Eindtoets in het primair onderwijs. Verder beperkt de invoering van een centraal vastgestelde tweeweekse meivakantie schoolbesturen in hun regelbevoegdheid om vakanties vast te stellen naast de door het Rijk verplicht gestelde vrije dagen.

4.1 Gevolgen voor organisatie centrale eindexamens

Regels over tijdvakken centrale examens

De centrale examens in het voortgezet onderwijs zijn verdeeld over drie tijdvakken. Het eerste is in mei, het tweede in juni en het derde in augustus. Voor het 1e tijdvak is de periode rond week 19 tot en met week 21 aangewezen. Op welke dag in week 19 in een specifiek jaar met de examens gestart kan worden, hangt af van het gegeven of en wanneer er in die week in dat jaar een feestdag valt en wanneer er om die reden met de distributie van de examenopgaves onder scholen begonnen kan worden. Door incidenten in het verleden mogen examenopgaves nu alleen nog kort voor het eerste examen gedistribueerd worden onder scholen. Aangezien week 18 is aangewezen als de centraal vastgestelde meivakantie, kan de distributie van de eindexamens niet in deze week plaatsvinden.¹

Beschikbare weken voor eerste twee tijdvakken

Uit ons consultatiegesprek met het College voor Toetsen en Examens (CvTE) is duidelijk geworden dat het samenstellen van een voor alle betrokken partijen werkbaar examenrooster elk jaar opnieuw een complexe aangelegenheid is. Hiervoor is al aangegeven dat de keuze van het moment waarop de examenperiode kan starten, afhankelijk is van de vraag of en op welke wijze er feestdagen (Koningsdag, 4 en 5 mei, Hemelvaartsdag en Tweede Pinksterdag) in de eerste examenweek van het eerste tijdvak vallen. Aan de hand hiervan wordt voor de hele examenperiode van het eerste tijdvak bepaald hoe veel dagen er beschikbaar zijn om examens af te nemen. Dit kan van jaar tot jaar verschillen.

Voor het tweede tijdvak geldt, dat scholen in het voortgezet onderwijs niet willen dat er nog eindexamens worden afgenomen in de laatste week voor de zomervakantie in de vakantieregio die het vroegst met de zomervakantie

---

¹ Het schooljaar 2016-2017 is hierop de uitzondering, dan is week 17 hiervoor aangewezen.

begint. Het is een staand gebruik dat in het basis- en voortgezet onderwijs in de vroegste vakantieregio de zomervakantie start in week 28. Dit betekent dat er in het tweede tijdvak geen examens meer mogen plaatsvinden in week 27; er is zelfs afgesproken dat de bekendmaking van de normering voor de examens in het tweede tijdvak in de voorlaatste week moet zitten, week 26 (laatste week juni) dus.

Alhoewel het tweede tijdvak voor het centraal examen maar een beperkt aantal dagen beslaat, betekenen voorgaande afspraken wel dat er slechts een periode van bruto acht weken (inclusief dagen die uitvallen door feestdagen) beschikbaar is voor de organisatie en de logistiek van de eerste twee tijdvakken van het centraal eindexamen, namelijk week 19 tot en met (begin) week 26. Hieronder is in tabel 4.1 voor het schooljaar 2016-2017 geschetst hoe de periode voor de organisatie van het eindexamen zich verhoudt tot de huidige vakantieregeling en tot de feestdagen die in deze periode van het jaar vallen. Uit de tabel wordt duidelijk dat er in het schooljaar 2016-2017 netto geen acht volle weken beschikbaar zijn voor de organisatie en de logistiek van de eerste twee tijdvakken van het centraal examen. In bijlage 1 hebben we dezelfde exercitie opgenomen voor de schooljaren 2017-2018 en 2018-2019. Ook voor deze schooljaren geldt dat er geen acht volle weken beschikbaar zullen zijn.

Tabel 4.1 Situatie in schooljaar 2016-2017

	Weeknummers 2017														
Regio	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Noord	P	M K O	4/ 5			H	PI								Z
Midden	P	M K O	4/ 5			H	PI						Z	Z	Z
Zuid	P	M K O	4/ 5			H	PI							Z	Z
Periode Centraal Eindexamen, begin 1 ^e tot en met uiterlijke einde 2 ^e tijdvak															
Gelegenheid diploma-uitreikingen scholen + start college-examens VSO staatsexamen (eerste regio)															
Scenario 1 (18+19) voor 2 weken meivakantie															
Scenario 2 (17+18) voor 2 weken meivakantie															

Planning examenwerkzaamheden in beschikbare doorlooptijd

In de beschikbare doorlooptijd moet allereerst een zorgvuldige eerste en tweede correctie georganiseerd kunnen worden van de afgenomen examens in het eerste tijdvak. Relevant in dit verband is dat de VO-raad, AOb, CNV Onderwijs, FvOv en het ministerie van OCW eind 2015 een intentieverklaring ondertekend hebben waarin ze aangeven zich te committeren aan en in te spannen voor een volledig uitgevoerde correctie van het centraal examen binnen de bestaande systematiek. Voor de eerste correctie hebben docenten tijd nodig, dit geldt ook voor hun overleg met de tweede corrector. Bij de correctie gaat er verder doorlooptijd op aan verzending van nagekeken examens naar een tweede corrector en de mogelijkheid die docenten geboden moet worden om overleg met vakgenoten te hebben of vragen te stellen aan de Examenlijn.

De volgende factoren bepalen verder dat de huidige beschikbare doorlooptijd voor de organisatie en logistiek van de eerste twee tijdvakken van het centraal examen minimaal nodig is:

- Examenloket en Examenlijn krijgen vragen binnen die beantwoord moeten worden in de zelfde tijdsperiode als de afname van de examens, maar voor de start van de normeringsbesprekingen.
- Er is tijd nodig voor de examenbesprekingen door de vakinhoudelijke verenigingen. Uit hun bijeenkomsten komt steun voor het corrigeren en eventueel het uitzenden van aanvullingen.
- Cito heeft tijd nodig (minimaal na afloop van een examenperiode zes dagen, in 2015 waren er door slechte meivakantieplanning slechts vier dagen beschikbaar) voor de verwerking van de zogenaamde WOLF-gegevens van 200.000 leerlingen ter voorbereiding op de normering.² Die tijdsfasering voor de gegevensverwerking is zo strak dat er in het weekend doorgewerkt moet worden. Over de door Cito gevonden resultaten moet vervolgens overleg plaatsvinden tussen het CvTE en Cito, wat in de regel minimaal vijf dagen kost. Ook hierbij wordt er in het weekend doorgewerkt.
- DUO/Bron heeft tijd nodig om gegevens van leerlingen na het schriftelijk eindexamen te verwerken (inclusief correcties), na tijdvak 1 de opgaves voor tijdvak 2 en organisatie van de aangewezen vakken. Extra belastend is in dit verband dat steeds meer vso-scholen meedoen aan het centraal examen.
- Complicerend is verder dat met ingang van 2016 rekenen een kernvak/examenvak wordt. Ook voor dat vak moeten alle verwerking, equivalering en normering in dezelfde tijd plaatsvinden.

Afspraken over roostering afzonderlijke examenvakken

Wat de roostering van het centraal eindexamen verder nog complex maakt, is dat er voor het eerste tijdvak op het niveau van afzonderlijke examenvakken

---

² Gemiddeld doen deze leerlingen in zes vakken examen en bestaat elk examen uit gemiddeld veertig opgaven.

rekening gehouden moet worden met verschillende nadere afspraken/criteria. Hierbij gaat het om het volgende:

- De Tweede Kamer heeft bepaald dat zogenaamd correctie-intensieve vakken voorin het examenrooster moeten zitten. Een probleem daarbij voor de roostermakers is dat steeds meer docenten hun vak correctie-intensief vinden. Nu geldt deze aanduiding al voor scheikunde, natuurkunde, maatschappijwetenschappen, aardrijkskunde, kunst, management & organisatie, biologie en economie.
- De Tweede Kamer heeft de examenvakken geschiedenis en Nederlands eerder al aangewezen als vakken die aan het begin van de examenperiode in het eerste tijdvak geëxamineerd moeten worden.
- Examens in vakken waarbij één docent in zowel havo als vwo les zou kunnen geven, moeten gespreid over het eerste tijdvak geprogrammeerd worden.
- Vakken waarbij voor havo en vwo dezelfde examenstof getoetst wordt, worden alternerend geprogrammeerd en over jaren voor of achter in het examenrooster voor het eerste tijdvak gezet.
- Leerlingen mogen, gegeven hun profiel, niet te veel door hen als zwaar ervaren vakken op de zelfde dag of kort na elkaar in dezelfde week geëxamineerd krijgen.
- Combinaties van vakken, over de schoolsoorten heen, mogen geen totaal aan leerlingen hebben dat de beschikbare examenzaalcapaciteit te boven gaat.
- Schoolleiders en examensecretarissen willen als eerste examenvak een vak dat alle leerlingen van hun school volgen, zodat ze nog een keer alle mededelingen die ze hebben kunnen herhalen.
- In de examenroostering moet rekening gehouden worden met vakken waarvoor het risico op schending van de geheimhouding bestaat in verband met het feit dat in Caraïbisch Nederland dezelfde examens worden afgelegd in een andere tijdzone.
- Een aantal vakken heeft ten behoeve van de normering posttests, bijvoorbeeld de vakken Frans, Duits en Engels. Die vakken moeten voorin het examenrooster voor het eerste tijdvak zitten om te kunnen bijdragen aan een stabiele, harde equivalering.

Momenteel overweegt de politiek de beleids optie dat elke examenleerling het recht moet krijgen een bepaald examenvak op een hoger niveau te laten examineren. Indien hiertoe wordt overgegaan, zal het roosteren van de examens nog complexer worden. Examenleerlingen moeten dan daartoe in de gelegenheid gesteld worden, al zal het soms betekenen dat zij voor bepaalde vakken dan pas in tweede termijn voor de eerste keer examen kunnen doen.

Werkzaamheden week 27

De normering-bekendmaking voor het tweede tijdvak van de centrale examens vindt standaard op de vrijdag in week 26 plaats. Dit geeft scholen in het voortgezet onderwijs, zeker die in de vroegste vakantieregio, de gelegenheid

om in week 27 een diploma-uitreiking te organiseren voor de leerlingen. In week 27 vinden verder voor de eerste vakantieregio voor VSO-staatsexamens de college-examens plaats.

Relevantie voor impact assessment

De bovenstaande uitgebreide uiteenzetting van regels, afspraken en ervaringsgegevens met betrekking tot het centraal eindexamen maakt duidelijk dat de roostering van het centraal eindexamen min of meer dichtgeregeld is en dat er daarnaast feitelijk geen mogelijkheden zijn om het eerste en tweede tijdvak van het eindexamen in een minder aantal weken te organiseren. Dit is dan ook de context waartegen de beleidsgedachte van invoering van een tweeweekse centrale meivakantie vanuit het perspectief van de eindexamens beoordeeld moet worden. Ervan uitgaande dat in de vroegste vakantieregio de zomervakantie niet na week 28 zal mogen beginnen, is scenario 1 (meivakantie elk jaar in de kalenderweken 18 en 19) vanuit het perspectief van de organisatie van het centraal eindexamen hoe dan ook uitgesloten als vaste modaliteit om leerlingen in het voortgezet onderwijs in de toekomst standaard twee weken meivakantie te geven. Dit zou alleen mogelijk zijn als de zomervakantie in de vroegste regio met een week naar achter zou kunnen worden verschoven. Rekening houdend met de huidige spreiding rondom de zomervakantie zou dit echter betekenen dat leerlingen in de regio die als laatste zomervakantie krijgen, pas halverwege september weer met school beginnen. Het later afnemen van examens heeft verder ook gevolgen voor instellingen in het vervolgonderwijs. Die hebben pas (in de zomervakantie) later duidelijkheid over hoe veel geslaagde examenleerlingen er bij hen kunnen beginnen. Ook zal de verblijfs- en dagrecreatiesector weinig voelen voor latere zomervakanties. De verwachting is dat het weer dan gezinnen sneller zal doen besluiten vakantie in het buitenland te houden.

Scenario 2 (meivakantie in de weken 17 en 18) zou strikt genomen vanuit het perspectief van de organisatie van het centraal examen wel als vaste modaliteit mogelijk zijn. Alleen betekent dit dat middelbare scholen hun eindexamenleerlingen nooit meer dan twee weken voor de start van de eindexamens op school hebben, wat ten koste gaat van de examenvorbereiding. Middelbare scholen geven aan dat dit niet wenselijk is, zeker niet voor leerlingen op het vmbo. Sommige scholen geven aan dat de huidige meivakantie van één week in dit verband zelfs al lastig is.

De enige mogelijkheid om én scholieren in het voortgezet onderwijs in de toekomst elk jaar standaard twee weken meivakantie te geven én de organisatie van het centraal examen goed te laten verlopen, zou volgens het CvTE een verplaatsing van het gehele centrale eindexamen naar eerder in het schooljaar zijn. Dit is echter een redelijk fundamentele wijziging met grote gevolgen voor de organisatie van het onderwijs. Tot een dergelijke wijziging zou daarom niet alleen besloten moeten worden om een tweeweekse centraal vastgestelde meivakantie te kunnen realiseren.

4.2 Gevolgen voor organisatie van de Centrale Eindtoets

Regels over afnameperiode Centrale Eindtoets

Voor alle leerlingen van groep 8 in het reguliere basisonderwijs is het verplicht om een eindtoets te maken. De overheid stelt hiervoor aan scholen de Centrale Eindtoets beschikbaar. Het bevoegd gezag kan echter ook besluiten een andere door de minister toegelaten eindtoets bij de leerlingen van groep 8 af te nemen. Een eindtoets PO moet door een school tussen 15 april en 15 mei worden afgenomen. Daarbij geldt dat dit dient te gebeuren in een volledige schoolweek. Weken waarin een of meer schooldagen vervallen door bijvoorbeeld een feestdag, vallen dus af.

Ieder jaar maakt het CvTE in mei de afnameperioden bekend voor zowel de papieren als digitale Centrale Eindtoets van het schooljaar daarop. De papieren variant wordt afgenomen op drie opeenvolgende schooldagen in een hele schoolweek. Voor de digitale variant van de Centrale Eindtoets geldt dat de afname flexibel door de scholen kan plaatsvinden binnen de wettelijke termijn. Vanaf 2018 zal de adaptieve digitale Centrale Eindtoets waarschijnlijk flexibel worden afgenomen in twee aaneengesloten schoolweken. Er is voor 2018 in een ruimere periode gekozen omdat nog niet alle scholen die met een digitale variant van de Centrale Eindtoets willen werken, voldoende ICT-voorzieningen hebben om alle leerlingen uit groep 8 tegelijk te toetsen. Binnen de vastgestelde periode mogen scholen zelf bepalen op welk moment zij de digitale Centrale Eindtoets bij de leerlingen afnemen. Het CvTE raadt scholen wel aan om ook de Centrale Eindtoets op drie opeenvolgende dagen af te nemen, maar verspreiden over de aangegeven periode is mogelijk.

De inhaalperiode voor leerlingen die de Centrale Eindtoets tijdens het reguliere afnamemoment (gedeeltelijk) niet hebben kunnen maken, is de eerste week na de eerste afname tot en met vijf weken erna. De school mag per leerling bepalen op welk moment tijdens de inhaalperiode de leerling de Centrale Eindtoets digitaal inhaalt.

Relevantie voor impact assessment

Uit de voorgaande uiteenzetting wordt duidelijk dat voor de afnameperiode van de Centrale Eindtoets er duidelijke voorschriften gelden. Voor het impact assessment is het verder relevant dat de periode waarin de Centrale Eindtoets jaarlijks georganiseerd moet worden, ook de periode is waarin nu al de huidige centraal vastgestelde meivakantieweek valt. Deze week valt dus bij voorbaat al af als mogelijke week voor de Centrale Eindtoets. Verder vallen minimaal twee feestdagen (Koningsdag en 5 mei) in deze periode. Vallen deze feestdagen niet in de vastgestelde meivakantieweek of in het weekend, dan heeft dit een kortere schoolweek tot gevolg en valt deze week ook af als mogelijke week voor de Centrale Eindtoets. Valt ook Tweede Paasdag of Hemelvaartsdag tussen 15 april en 15 mei, dan heeft ook dit uitval van een mogelijke toetsweek tot gevolg.

Hieronder is in figuur 4.2 voor het schooljaar 2016-2017 geschetst hoe de afnameperiode voor de Centrale Eindtoets zich verhoudt tot de huidige vakantieregeling en tot de feestdagen die in deze periode van het jaar vallen. Uit de tabel wordt duidelijk dat in het schooljaar 2016-2017 de Centrale Eindtoets volgens het wettelijk kader alleen in week 19 gehouden kan worden. In bijlage 1 hebben we dezelfde exercitie opgenomen voor de schooljaren 2017-2018 en 2018-2019.

Tabel 4.2 Situatie in schooljaar 2016-2017

Regio	Weeknummers 2017														
	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Noord	P	M K O	4/ 5			H	PI								Z
Midden	P	M K O	4/ 5			H	PI						Z	Z	Z
Zuid	P	M K O	4/ 5			H	PI							Z	Z
Beschikbare periode voor eindtoets po (alleen hele weken)															
Scenario 1 (18+19) voor 2 weken meivakantie															
Scenario 2 (17+18) voor 2 weken meivakantie															

Uitbreiding van de centraal vastgestelde meivakantie met een week zal de hiervoor beschreven puzzel om tot een geschikte toetsweek te komen alleen nog maar ingewikkelder maken. Het betekent namelijk dat in alle jaren er hoe dan ook twee mogelijke weken voor de Centrale Eindtoets uitvallen. Vallen de feestdagen 'ongelukkig', dan zal er nog minder keuze mogelijk zijn. In schooljaar 2016-2017 zou er onder scenario I volgens het huidige wettelijke kader zelfs geen één week beschikbaar zijn (zie figuur 4.2). Week 18 en 19 zouden dan opgaan aan de meivakantie en de weken 16 en 18 vallen af vanwege respectievelijk tweede paasdag en de viering van Koningsdag. De uitwerking voor de schooljaren 2017-2018 en 2018-2019 is te vinden in bijlage 1.

Planningsprobleem vanaf 2018 ernstiger

Het CvTE heeft als verantwoordelijke organisatie voor de uitvoering van de Centrale Eindtoets aangegeven dat het planningsprobleem vanaf 2018 nog groter wordt. Er is met het ministerie van OCW afgesproken dat vanaf schooljaar 2017-2018 op alle basisscholen die zich daarvoor inschrijven, een

adaptieve Centrale Eindtoets kan worden afgenomen. Dit is een digitale eindtoets. Met basisscholen is afgesproken dat hiervoor tegen die tijd er twee volledige weken (dus weken zonder uitval van lesdagen vanwege feestdagen) worden aangewezen waarin er digitaal getoetst kan worden. Dit omdat ook tegen die tijd nog niet verwacht kan worden dat alle scholen in staat zullen zijn om alle leerlingen uit groep 8 gelijk digitaal te laten toetsen. Bij invoering van een tweeweekse verplichte meivakantie kan dit in sommige jaren betekenen dat de toetsperiode opgesplitst moet worden in een volledige week voor de meivakantie en een volledige week na de meivakantie. Alhoewel dit een praktisch gevolg lijkt, heeft het volgens het CvTE onderwijskundig zeer onwenselijk consequenties. De resultaten van leerlingen die voor de meivakantie getoetst zijn, zullen namelijk onvergelykbaar zijn met leerlingen die na de meivakantie getoetst worden. Leerlingen uit de eerste groep zullen geconcentreerder zijn omdat zij nog in het ritme zitten van de vijf tot zes weken onderwijs die ze voor het toetsmoment hebben genoten. Bij de groep die na de meivakantie getoetst wordt, zal de concentratie door twee weken vrij, zijn afgenomen met mogelijk gevolg voor een ander (lager) advies best passend brugklastype. Een ander gevolg zal zijn dat op het niveau van individuele scholen, maar ook tussen regio's of landelijk uitkomsten van de Centrale Eindtoets niet meer met elkaar vergeleken kunnen worden.

Andere afnameperiode?

Het verleggen van de afnameperiode voor de Centrale Eindtoets naar later in het jaar (dus na de meivakantieperiode), heeft weer andere ongewenste effecten. Dit heeft namelijk tot gevolg dat de toetsuitkomsten ook later beschikbaar komen, waardoor basisscholen op een later moment de schooladviezen kunnen heroverwegen en eventueel bijstellen. Bij bijgestelde adviezen op een dusdanig laat moment betekent dat dat ouders daarmee ook pas later hun kind na een hoger advies kunnen aanmelden bij het voortgezet onderwijs waarbij scholen uit het voortgezet onderwijs of vol zijn of op een laat moment nog herplaatsingen moeten uitvoeren. Zeker in de vakantieregio waar de zomervakantie vroeg begint, kan dit tot praktische problemen leiden (scholen dicht, juiste contactpersonen al weg). Het voorgaande geldt in versterkte mate voor leerlingen die gebruik moeten maken van de inhaalperiode voor de Centrale Eindtoets.

Wat volgens het CvTE wel een oplossing zou kunnen zijn, mocht het toch wenselijk zijn om een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken in te stellen, is de periode voor de centrale eindtoets te verschuiven naar de periode van 1 april tot 1 mei. Het meeste duidelijkheid zou het dan geven als er in de regeling dan vaste weeknummers worden benoemd. Een eerder afnamemoment van de Centrale Eindtoets zal echter wel gevolgen hebben voor de organisatie van het schooljaar voor leerlingen in groep 8.

4.3 Inperking regelbevoegdheid schoolbesturen

Naast de minister van OCW hebben ook schoolbesturen een wettelijke bevoegdheid om schoolvakanties vast te stellen. Om precies te zijn stelt de minister voor elk schooljaar de data voor de kerst-, mei en de zomervakantie vast. Het vaststellen van andere schoolvakanties is de bevoegdheid van een schoolbestuur, al geeft de minister wel adviesdata aan voor de herfst- en voorjaarsvakantie.

Regels voor aantal vrije dagen in basisonderwijs

Het aantal vrije dagen dat schoolbesturen zelf kunnen aanwijzen is beperkt. De Wet op het primair onderwijs bepaalt dat een leerling in acht jaar in totaal 7520 uren les moet krijgen. Sinds een aantal jaren zijn scholen wat vrijer om zelf een urenrooster te kiezen, mits leerlingen over alle acht jaren 7520 onderwijsuren maken. De Inspectie controleert scholen hierop. Op basis van keuzes die schoolbesturen maken over welk lesrooster men gaat hanteren, is per schooljaar duidelijk hoe veel lessen er gemaakt moeten worden. Ook valt per schooljaar te berekenen hoe veel onderwijstijd er maximaal beschikbaar is. De beschikbare onderwijstijd in een bepaald jaar hangt af van de door het Rijk verplicht gestelde schoolvakanties, de vraag of er wel of niet sprake is van een schrikkeljaar en de schrikkeldag op een schooldag valt, of men door de spreiding van de zomervakanties met een kort of een lang schooljaar te maken heeft en de vraag of een aantal nationale feestdagen wel of niet in de meivakantie of een in weekend vallen (koningsdag, Bevrijdingsdag en Hemelvaartsdag). Het verschil tussen het verplichte aantal te maken lessen in een bepaald schooljaar en de maximale beschikbare onderwijstijd in dat jaar, bepaalt hoe veel overige vrije dagen er nog verleend kunnen worden in het betreffende schooljaar. Vaak laten schoolbesturen hun basisscholen overigens nog een klein aantal reserve-uren aanhouden om calamiteiten tegen te gaan, waardoor mogelijke lesuitval gecompenseerd kan worden.

Schoolbesturen in het basisonderwijs bepalen, vaak in overleg met andere schoolbesturen in de regio, hoe de overige beschikbare vrije dagen in een schooljaar besteed worden. Vast gebruik is dat alle basisscholen de leerlingen in ieder geval nog een vakantie in de herfst en in het voorjaar geven. Daarnaast worden de beschikbare vrije dagen ook besteed om leerlingen vrij te geven op bijvoorbeeld regiospecifieke feestdagen (bijvoorbeeld de 3 oktoberviering in Leiden) of op voor bepaalde religieuze groepen belangrijke feestdagen (bid- en dankdag voor gewas en arbeid, Suikerfeest). In de vakantieregio waarin de zomervakantie het laatst begint, willen basisscholen verder nog wel eens tussen de meivakantie en de zomervakantie een extra vakantieperiode instellen (bijvoorbeeld begin juni).

Regels voor aantal vrije dagen in voortgezet onderwijs

In het voortgezet onderwijs bepaalt het Inrichtingsbesluit WVO. dat het maximale aantal vakantiedagen in het voortgezet onderwijs 55 is. Van het maximum aantal vakantiedagen per jaar, gaan er maximaal 35 dagen op aan

de schoolvakanties die door het Rijk verplicht worden opgelegd (kerst-, mei- en zomervakantie). In sommige jaren kan dit aantal dagen lager uitvallen dan 35 omdat een of meer verplichte nationale feestdag op een werkdag in kerst- en meivakantie valt. Het voorgaande betekent echter dat schoolbesturen in het voortgezet onderwijs voor hun scholen in de regel maar tien dagen naar eigen inzicht kunnen inplannen. Meestal worden die dagen gebruikt om een week voorjaarsvakantie te geven en een week herfstvakantie. Daarnaast is bepaald dat scholen de leerlingen per jaar maximaal twaalf roostervrije dagen mogen geven. Alhoewel men daartoe eigen regelbevoegdheid heeft, is wel bepaald dat er maximaal 6 roostervrije dagen gegeven mogen worden rondom de zomervakantie. De roostervrije dagen worden door middelbare scholen gebruikt voor studie- en organisatiedagen, dagen om het schooljaar rond de zomervakantie af te ronden en weer op te starten en voor dagen na landelijke feestdagen (bijvoorbeeld de vrijdag na Hemelvaart). Indien nodig (geen vakantiedagen meer beschikbaar) en nog mogelijk (scholen in het voortgezet onderwijs moeten ten minste 189 dagen onderwijs geven), worden roostervrije dagen ook wel ingezet om leerlingen op speciale dagen vrij te geven. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan dezelfde voorbeelden als hiervoor gegeven bij het basisonderwijs.

Relevantie voor impact assessment

Uit het voorgaande blijkt dat in de huidige situatie waarin de Rijksoverheid negen weken schoolvakantie vastlegt, schoolbesturen ook nog een eigen ruimte hebben om aanvullende schoolvakanties vast te stellen. De beleids optie om de Rijksoverheid twee weken meivakantie te laten vaststellen, betekent zonder meer dat (binnen de huidige regels) deze eigen regelbevoegdheid afneemt. Er worden namelijk maximaal vijf vakantiedagen extra door het Rijk vastgesteld, en die dus niet meer beschikbaar zijn voor schoolbesturen om aanvullende vakanties te organiseren. Uit de consultatiegesprekken blijkt dat breed in het onderwijsveld leeft dat dit onwenselijk is. Men geeft aan dat het ook niet past in de ontwikkeling binnen het onderwijs over het afgelopen decennia dat steeds meer bevoegdheden door het Rijk zijn overgedragen naar schoolbesturen. Praktisch zou de beperking van de eigen ruimte in bepaalde jaren kunnen betekenen dat er minder ingespeeld kan worden op de lokale situatie of voor de eigen denominatie specifieke feestdagen. Ook zou het kunnen betekenen dat het geven van extra vakantiedagen in juni in de regio in een bepaald jaar laat zomervakantie krijgt, niet meer altijd mogelijk is. De verblijfsrecreatiesector heeft aangegeven dit laatste ook onwenselijk te vinden. Doordat begin juni er vaker mooi weer is, is het aantrekkelijk voor ouders met kinderen om deze vakantie in eigen land te blijven.

Uit onze enquête onder schoolleiders blijkt dat onder de groep die tegen een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken is (28 procent van alle schoolleiders), de belangrijkste argumentatie ligt in het wegnemen van de eigen regelbevoegdheid. 57 procent van de tegenstanders heeft in de enquête het antwoord aangekruist dat het veel beter is als scholen per jaar zelf kunnen

beslissen of ze de meivakantie wel of niet verlengen. Ook is veertig procent het eens dat scholen door een verplichte tweeweekse meivakantie minder ruimte overhouden om leerlingen op andere momenten vrij te geven. Ook de enquêteresultaten wat betreft de argumentatie voor de gekozen eigen invulling van de meivakantie 2016 zijn overigens terug te leiden tot de eigen regelbevoegdheid. Scholen lijken eigen afwegingen gemaakt te hebben tussen het wel of niet nog beschikbaar hebben van vakantiedagen om de meivakantie te verlengen, de wenselijkheid om later in het jaar nog dagen vrij te geven en het idee dat leerprestaties beter zijn als kinderen niet steeds twee weken vrij zijn. Dit laatste argument is overigens alleen door schoolleiders in het vo aangedragen.

4.4 Onevenwichtiger opbouw van schooljaren

In verschillende consultatiegesprekken in het onderwijsveld is aangegeven dat bij een tweeweekse meivakantie het minder goed mogelijk zal zijn om het schooljaar evenwichtig op te bouwen. Voor de maximalisatie van de leeropbrengsten/leerrendement van leerlingen, zeker in het basisonderwijs, is het volgens betrokkenen wenselijk dat de lesblokken tussen de verschillende schoolvakanties min of meer gelijk zijn/blijven. Om het voorgaande te staven, hebben wij voor de schooljaren 2016-2017, 2017-2018 en 2018-2019 bepaald hoe evenwichtig het schooljaar nu is opgebouwd, en welk effect de twee scenario's voor een tweeweekse verplichte meivakantie hierop zouden hebben (zie onderstaande drie schema's). Voor onze analyse zijn we ervan uitgegaan dat scholen zich houden aan de adviesdata voor de herfst- en voorjaarsvakantie en we hebben geteld in hele weken (weken waarin geen schooldagen vervallen door een verplichte feestdag).

Tabel 4.3 Aantal hele weken tussen schoolvakanties in schooljaar 2016-2017

	Huidige centrale week meivakantie			2 weken meivakantie, 18+19			2 weken meivakantie, 17+18		
	N	M	Z	N	M	Z	N	M	Z
Zomer-Herfst	7	8	7	7	8	7	7	8	7
Herfst-Kerst	9	9	8	9	9	8	9	9	8
Kerst-Voorjaar	6	7	7	6	7	7	6	7	7
Voorjaar-Mei	7	6	6	8	7	7	7	6	6
Mei-Zomer	9	7	8	8	6	7	9	7	8

N = vakantieregio Noord, M = vakantieregio Midden en Z = vakantieregio Zuid

Tabel 4.4 Aantal hele weken tussen schoolvakanties in schooljaar 2017-2018

	Huidige centrale week meivakantie			2 weken meivakantie, 18+19			2 weken meivakantie, 17+18		
	N	M	Z	N	M	Z	N	M	Z
Zomer-Herfst	7	8	7	7	8	7	7	8	7
Herfst-Kerst	8	9	9	8	9	9	8	9	9
Kerst-Voorjaar	7	7	6	7	7	6	7	7	6
Voorjaar-Mei	6	6	7	6	6	7	6	6	7
Mei-Zomer	9	8	7	9	8	7	9	8	7

N = vakantieregio Noord, M = vakantieregio Midden en Z = vakantieregio Zuid

Tabel 4.5 Aantal hele weken tussen schoolvakanties in schooljaar 2018-2019

Aantal hele weken tussen schoolvakanties in schooljaar 2018-2019	Huidige centrale week meivakantie			2 weken meivakantie, 18+19			2 weken meivakantie, 17+18		
	N	M	Z	N	M	Z	N	M	Z
Zomer-Herfst	7	8	8	7	8	8	7	8	8
Herfst-Kerst	8	8	9	8	8	9	8	8	9
Kerst-Voorjaar	6	7	7	6	7	7	6	7	7
Voorjaar-Mei	8	7	7	8	7	7	7	6	6
Mei-Zomer	8	9	7	7	8	6	8	9	7

N = vakantieregio Noord, M = vakantieregio Midden en Z = vakantieregio Zuid

Wij trekken op basis van onze analyse de conclusie dat ook bij de huidige centrale meivakantie van een week de lesblokken tussen de verschillende schoolvakanties variëren in het aantal weken. Die variatie zal niet toenemen door introductie van een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken. In de besluitvorming rondom een tweeweekse meivakantie zou dit argument daarom ook niet moeten worden meegenomen.

Leeropbrengsten en kortere vakanties

In relatie tot de maximalisatie van de leeropbrengsten/leerrendement van leerlingen is in een aantal consultatiegesprekken in het onderwijsveld ook aangegeven dat het voor leerlingen, zeker in (de onderbouw van) het basisonderwijs, beter is om minder lang aaneengesloten vakantie te hebben en meer losse dagen vrij te zijn. Dit omdat net aangereikte kennis en vaardigheden in twee weken wegzakken en af en toe een rustdag tussendoor voorkomt dat kinderen overladen worden. De voorgaande problematiek speelt in sterkere mate rondom de zomervakantie van zes weken. Invoering van een tweeweekse meivakantie zou betekenen dat er een extra langere schoolvakantie door het Rijk wordt geïntroduceerd (naast de kerst- en zomervakantie). Dit zou dus vanuit het perspectief van leeropbrengsten niet gunstig zijn. Tegen dit door het onderwijsveld aangedragen argument tegen een verplichte tweeweekse meivakantie staat het ervaringsgegeven dat zeker basisscholen nu al de centrale meivakantieweek uitbreiden naar twee weken. Om die reden zou ook dit argument niet bepalend moeten zijn bij keuze om wel of niet een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken in te voeren.

4.5 Werklastbeheersing in het primaire onderwijs

De nieuwe cao voor het primair onderwijs schrijft voor dat schoolbesturen maatregelen moeten treffen om overbelasting van leerkrachten te voorkomen of te verminderen. Met de extra tussentijdse vrije dagen kan piekbelasting worden opgevangen, waardoor er een betere balans ontstaat in het werk van de leerkrachten en ziekte van leerkrachten wordt beperkt. In relatie tot deze mogelijke maatregel die schoolbesturen kunnen nemen, past het mogelijk niet dat er een verplichting gaat gelden van jaarlijks twee weken verplichte meivakantie. Uit onze enquête onder schoolleiders in het primair onderwijs blijkt dat verreweg de grootste groep (45 procent) niet verwacht dat de invoering van een verplichte tweeweekse meivakantie zal leiden tot een verandering in de werkdruk van onderwijzend personeel. Vijftien procent dat de werkdruk er voor deze groep door zal toenemen en elf procent verwacht juist een afname. Bij ondersteunend personeel zijn de percentages respectievelijk 44 (geen effect), 7 (toename) en 10 procent (afname). De meeste schoolleiders (28 versus 39 procent) vinden voor beide groepen personeel het effect echter moeilijk vooraf in te schatten. Gezien deze uitkomsten en de onduidelijke relatie van een tweeweekse meivakantie met de werkdruk in het primair onderwijs, zou ook dit argument volgens ons niet moeten meewegen bij beantwoording van de vraag of de beleids optie van een tweeweekse meivakantie wenselijk is.

5 SYNTHESE

Een probleem voor een bepaalde groep ouders

Het uitgevoerde impact assessment maakt duidelijk dat ouders met kinderen in zowel primair als voortgezet onderwijs zeker zullen profiteren van een centraal vastgestelde meivakantie van 2 weken voor het funderend onderwijs in Nederland. Door de verschillende manieren waarop de scholen nu een langere meivakantie geven, kunnen ouders met kinderen op verschillende scholen ermee te maken hebben dat de vakanties van hun kinderen niet overeenkomen. Dit geldt voor 39 procent van de ruim 305.000 huishoudens die zowel kinderen op het po als op het vo hebben. Bij zeven procent is er zelfs sprake van dat zij in totaal 3 weken een of meer kinderen thuis hebben, terwijl ze slechts een week alle kinderen thuis hebben. Dit betreft ongeveer 19.000 tot 33.000 gezinnen.

Wanneer ouders kinderen met verschillende meivakanties hebben, levert dit in de praktijk ook echt problemen op. Voor de meivakantie 2016 geeft de meerderheid van deze groep in onze enquête aan moeite te hebben om een vakantie met het gezin te plannen en ongeveer een kwart geeft aan om deze reden zelfs thuis te blijven. Ongeveer de helft van deze ouders geeft verder aan dat zij in de meivakantie 2016 moeite hebben om oppas, opvang of dagbesteding te organiseren voor hun kinderen die thuis van school zijn.

Een tweeweekse centrale meivakantie als oplossing?

Ongeveer twee derde van de ouders met kinderen op zowel het po als het vo is voorstander van een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken. De belangrijkste redenen hiervoor zijn dat het hen de gelegenheid geeft om buiten de zomerperiode 2 weken met het gezin op vakantie te gaan, dat het gemakkelijker is om oppas, opvang of dagbesteding te organiseren, en dat er meer duidelijkheid komt doordat data langer van tevoren bekend zullen zijn. Kortom, invoering van een tweeweekse centraal vastgestelde meivakantie zou volgens hen het probleem oplossen van de verschillende manieren waarop scholen nu omgaan met het vaststellen van de meivakantie. Ook een deel van de schoolleiders geeft aan voorstander te zijn van een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken. Een reden om voorstander te zijn is ook voor hen dat hierdoor het planningsprobleem van ouders wordt opgelost. Een veel groter deel van de schoolleiders dat voorstander is, geeft aan dat het beleidsvoorstel veel afstemmingsproblemen tussen scholen zou wegnemen.

Positieve en negatieve gevolgen

De invoering van een tweeweekse meivakantie levert niet alleen ouders met schoolgaande kinderen voordeel op. Ook elders in de samenleving zal dit effect hebben. Het uitgaand toerisme verwacht ervan te profiteren dat gezinnen de mogelijkheid krijgen om buiten de zomerperiode twee weken op vakantie te gaan. Belangenorganisaties van het uitgaand toerisme verwachten

dat ouders ervan kunnen profiteren dat prijzen van vakanties in het buitenland in de meivakantieperiode lager uitvallen dan in de zomervakantie. Tegenover de positieve gevolgen van de invoering van een tweeweekse meivakantie staan echter ook negatieve gevolgen. Zo verwacht de belangenvereniging van recreatieondernemers dat door een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken er meer gezinnen voor zullen kiezen om een vakantie in het buitenland door te brengen in plaats van in Nederland. De vereniging van dagattractiebedrijven (Club van 11) verwacht een soortgelijke ontwikkeling en geeft bovendien aan dat een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken ten koste zal gaan van de mogelijkheden voor scholen om later in het voorjaar extra vrije dagen te geven. De bouwsector vreest dat invoering van de beleidsoptie voor bouwbedrijven tot gevolg zal hebben dat er naast de zomer een tweede periode bijkomt, waarin zij geen volledige productiecapaciteit beschikbaar hebben.

De negatieve gevolgen van de invoering van een tweeweekse meivakantie zijn voor het onderwijs in onze beleving nog groter. Voor de organisatie en de logistiek van het centraal eindexamen zijn de gevolgen, rekening houdend met de huidige regels en afspraken hieromtrent, zelfs onoverkomelijk als een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken een jaarlijks terugkomende vaste modaliteit wordt. Hetzelfde geldt voor de organisatie van de verplichte eindtoets in het primair onderwijs. Verder beperkt de invoering van een centraal vastgestelde tweeweekse meivakantie schoolbesturen in hun regelbevoegdheid om vakanties vast te stellen naast de door het Rijk verplicht gestelde vrije dagen. Dit zou gaan betekenen dat er minder mogelijkheden zijn voor scholen om vrij te geven op regionale feestdagen of bijzondere dagen voor de eigen gezindte. Ook zou het in de vakantieregio die als laatste vakantie krijgt, misschien niet meer alle jaren mogelijk zijn om begin juni de leerlingen nog een extra vakantie te geven. Uit onze enquête onder schoolleiders blijkt overigens dat de meeste schoolleiders (63% in po tot 77% in vo) niet verwachten, dat de inperking van de eigen regelbevoegdheid rondom schoolvakanties gevolgen zal hebben op hoe zij invulling geven aan de niet centraal vastgestelde herfst- en voorjaarsvakantie. Slechts 6 tot 14 procent van de schoolleiders verwacht dat deze vakanties zullen moeten worden ingekort.

Tweeweekse meivakantie: wenselijk of toch niet?

Samengevat levert het impact assessment het beeld op dat door invoering van een centraal vastgestelde tweeweekse meivakantie ouders met kinderen in zowel primair als voortgezet onderwijs gemakkelijker in deze periode (langer) op vakantie kunnen. Ook zal voor deze groep het organiseren van oppas, opvang of dagbesteding voor hun kinderen eenvoudiger worden. De bijkomende gevolgen van een langere verplichte meivakantie voor de samenleving zijn echter niet overwegend positief. Het onderwijs ziet bijvoorbeeld uitsluitend negatieve gevolgen. Bij een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken als een jaarlijks terugkomende vaste modaliteit,

zijn de gevolgen voor de organisatie van de centrale examens en de Centrale Eindtoets PO zelfs onoverkomelijk.

De kernvraag die voorligt, is daarom wat leidend moet zijn voor de beslissing om wel of niet een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken als vaste jaarlijks terugkomende modaliteit in te voeren: het belang van ouders die met hun kinderen op vakantie willen, of het belang van de kwaliteit van het onderwijs (inclusief toetsing en examens). Wij zijn van mening dat het laatste belang zwaarder moet wegen, zeker gezien het feit dat de gevolgen voor de organisatie van het centraal eindexamen en de Centrale Eindtoets in het primair onderwijs onoverkomelijk zijn. Invoering van een centraal vastgestelde meivakantie lijkt dus alles overziend onwenselijk. Hierin worden wij verder gesterkt door bepaalde uitkomsten uit de panelenquête onder ouders. We hebben ouders die voor invoering van een tweeweekse meivakantie zijn, namelijk ook gevraagd tegen welke prijs zij dit gerealiseerd willen zien. Hieruit komt naar voren dat zij niet ten koste van alles willen dat er een langere meivakantie komt. Zo zou 47 procent geen voorstander meer zijn van de beleids optie als dit zou betekenen dat scholen de herfst- en/of voorjaarsvakantie moeten gaan inkorten.¹ Indien de beleids optie tot een kortere zomervakantie gaat leiden, zou zelfs 58 procent van de ouders die voorstander is, van mening veranderen. De mogelijkheid dat de beleids optie tot gevolg heeft dat tussentijdse vrije dagen of vakanties gaan vervallen, of dat de zomervakantie misschien verplaatst zou moeten worden, zou tot slot voor een veel kleinere groep (respectievelijk 27 en 28%) van de ouders die nu voorstander zijn, een reden zijn om van mening te veranderen.

Een andere mogelijkheid om ouders tegemoet te komen?

In het voorafgaande hebben we beargumenteerd dat ouders met kinderen op verschillende scholen problemen kunnen ervaren doordat de meivakanties van scholen onderling verschillen, maar dat een jaarlijks terugkerende centraal vastgestelde meivakantie van twee weken vanuit het oogpunt van het onderwijs hiervoor geen wenselijke oplossing is. Wij zien wel een andere mogelijkheid om tegemoet te komen aan de belangen van deze ouders en, in het verlengde hiervan, aan de belangen van de toeristische sector.

In ons onderzoek hebben we ook in kaart gebracht hoe scholen in het primair en voortgezet onderwijs in de regio's Rotterdam en Swalm & Roer omgaan met het vraagstuk om de meivakantie wel of niet te verlengen. In beide gevallen wordt er in gezamenlijkheid een bepaalde week aangewezen waarin scholen die dat willen hun meivakantie kunnen uitbreiden. Scholen die dat om hen moverende redenen niet willen, kunnen zonder problemen van een langere meivakantie afzien. Ook komt het in de praktijk in deze regio's voor dat scholen de vaste meivakantieweek met slechts een paar dagen verlengen, maar wel steeds in de in gezamenlijkheid aangewezen verlengingsweek. Belangrijk is ook dat de keuzes van scholen van jaar tot jaar kunnen

---

¹ In hun enquête hebben schoolleiders overigens in ruime meerderheid aangeven niet te verwachten dat zij hiertoe moeten beslissen als de beleids optie doorgaat.

verschillen. In het ene jaar vallen de feestdagen bijvoorbeeld gunstiger dan in het andere jaar, en is een verlenging van de vaste meivakantieweek eenvoudiger te realiseren (bijvoorbeeld omdat er minder vakantiedagen voor nodig zijn).

De in de hiervoor genoemde regio's aangetroffen werkwijze is volgens ons een interessant alternatief om in ieder geval ouders tegemoet te komen met kinderen op verschillende scholen, die nu in andere regio's nog wel geconfronteerd worden met de situatie waarin er drie weken lang een of meer kinderen thuis van school zijn. Ouders zien dit in de huidige situatie immers als de ongelukkigste uitkomst. Het is in beide regio's natuurlijk nog altijd mogelijk dat de ene school wel gebruikmaakt van de afgesproken week om de meivakantie te verlengen, en dat de andere school dat juist niet doet, of slechts gedurende een paar dagen.

Een voordeel van de in de regio's Rotterdam en Swalm & Roer aangetroffen werkwijze is verder ook dat het middelbare scholen, gezien de samenhang met de organisatie van de centrale examens, de mogelijkheid biedt om de leerlingen in het ene jaar wel en in het andere jaar geen langere meivakantie te geven. Er zijn namelijk ook jaren waarin bijvoorbeeld 4 en 5 mei op de maandag en dinsdag in de eerste week van de examenperiode (week 19) vallen. Indien middelbare scholen het in dit soort jaren kunnen organiseren dat de examenopgaven op de maandag wel gewoon in ontvangst worden genomen, zou het vanuit het perspectief van de logistiek rondom de centrale examens geen probleem vormen als middelbare scholen hun leerlingen een paar dagen extra meivakantie geven. Gezien het feit dat de feestdagen rond de examenperiode echter elk jaar anders vallen, is het vooral onmogelijk om tot een voor de organisatie van het centraal examen werkbare vaste modaliteit voor twee centraal vastgestelde meivakantieweken over de jaren te komen.

Het zou voor de Rijksoverheid een goede optie kunnen zijn om scholen/regio's op te roepen om overal tot vergelijkbare afspraken te komen als in Rotterdam en Swalm & Roer. Uit onze enquête onder schoolleiders blijkt dat nog maar 23 procent van de basisscholen gevestigd is in een regio waar zo'n afspraak al is gemaakt. Voor de geënquêteerde scholen in het voortgezet onderwijs is dit percentage vergelijkbaar (21%). Om dit lokale afstemmingsproces te ondersteunen en stimuleren, zou de Rijksoverheid er bovendien voor kunnen kiezen adviesdata te geven voor een tweede week meivakantie, zodat het overal in het land gaat om dezelfde extra week.

Een ontwikkeling waarin er op lokaal/regionaal niveau afstemmingsafspraken (wel of niet als gevolg van het advies van de Rijksoverheid) zijn gemaakt, sluit ook beter aan op de wens van scholen om vooral de ruimte te krijgen/te behouden om de onderwijstijd zelf af te stemmen op eigen, meer of minder specifieke, wensen. Het kunnen organiseren van een extra vakantie in juni in regio's die laat op zomervakantie gaan, zou zo'n specifieke wens van scholen kunnen zijn. Veel basisscholen zien dit namelijk als een middel om in deze

lange schooljaren tot een evenwichtiger verdeling van de onderwijstijd te komen. Zonder de extra junivakantie is de onderwijsperiode tussen de mei- en zomervakantie juist in regio's die laat op zomervakantie gaan, in vergelijking met de periodes tussen de andere schoolvakanties, relatief lang.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1
Situatie in schooljaar 2016-2017

Regio	Week	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30			
Noord		Z	Z	Z	Z								H											K	K						V							P	M, KO	4/5			H		PI						Z					
Midden		Z	Z	Z									H											K	K						V								P	M, KO	4/5			H		PI				Z	Z	Z				
Zuid		Z	Z	Z	Z	Z								H										K	K						V								P	M, KO	4/5			H		PI				Z	Z					
Beschikbare periode voor eindtoets PO (alleen hele weken)																																																								
Periode Centraal Eindexamen, begin 1e tot en met uiterlijke einde 2e tijdvak																																																								
Gelegenheid diploma-uitreikingen scholen + start college-examens VSO staatsexamen (eerste regio)																																																								
Scenario 1 (18+19) voor 2 weken meivakantie																																																								
Scenario 2 (17+18) voor 2 weken meivakantie																																																								
Z = zomervakantie, H = adviesdata herfstvakantie, K = kerstvakantie, V = adviesdata voorjaarsvakantie, M = meivakantie																																																								
P = week met 2e Paasdag, KO = week met Koningsdag, 4/5 mei = week met bevrijdingsdag, H = week met Hemelvaartsdag, PI = week met 2e Pinksterdag																																																								

Situatie in schooljaar 2017-2018

Regio	Week	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30					
Noord		Z	Z	Z	Z	Z								H										K	K						V									P		KO	M, 4/5	H		PI								Z				
Midden		Z	Z	Z									H											K	K						V										P		KO	M, 4/5	H		PI					Z	Z					
Zuid		Z	Z	Z	Z								H											K	K						V										P		KO	M, 4/5	H		PI					Z	Z	Z				
Beschikbare periode voor eindtoets PO (alleen hele weken)																																																										
Periode Centraal Eindexamen, begin 1e tot en met uiterlijke einde 2e tijdvak																																																										
Gelegenheid diploma-uitreikingen scholen + start college-examens VSO staatsexamen (eerste regio)																																																										
Scenario 1 (18+19) voor 2 weken meivakantie																																																										
Scenario 2 (17+18) voor 2 weken meivakantie																																																										
Z = zomervakantie, H = adviesdata herfstvakantie, K = kerstvakantie, V = adviesdata voorjaarsvakantie, M = meivakantie																																																										
P = week met 2e Paasdag, KO = week met Koningsdag, 4/5 mei = week met bevrijdingsdag, H = week met Hemelvaartsdag, PI = week met 2e Pinksterdag																																																										

Situatie in schooljaar 2018-2019																																																									
Regio	Week	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30				
Noord		Z	Z	Z	Z	Z								H									K	K							V						P, KO	M, 4/5			H		PI						Z	Z							
Midden		Z	Z	Z	Z									H									K	K							V						P, KO	M, 4/5			H		PI										Z				
Zuid		Z	Z	Z									H										K	K							V						P, KO	M, 4/5			H		PI						Z	Z	Z						
Beschikbare periode voor eindtoets PO (alleen hele weken)																																																									
Periode Centraal Eindexamen, begin 1e tot en met uiterlijke einde 2e tijdvak																																																									
Gelegenheid diploma-uitreikingen scholen + start college-examens VSO staatsexamen (eerste regio)																																																									
Scenario 1 (18+19) voor 2 weken meivakantie																																																									
Scenario 2 (17+18) voor 2 weken meivakantie																																																									
Z = zomervakantie, H = adviesdata herfstvakantie, K = kerstvakantie, V = adviesdata voorjaarsvakantie, M = meivakantie																																																									
P = week met 2e Paasdag, KO = week met Koningsdag, 4/5 mei = week met bevrijdingsdag, H = week met Hemelvaartsdag, PI = week met 2e Pinksterdag																																																									

BIJLAGE 2
Ouderenquête
Tabel B2.1 Hadden al uw kinderen in 2015 exact dezelfde dagen meivakantie?
(N=502)

	%
Ja	58
Nee, niet alle scholen waarop ik kinderen heb, gaven toen 2 weken meivakantie	20
Nee, alle scholen waarop ik kinderen heb, gaven toen 2 weken meivakantie, maar wel verschillende weken	9
Nee, de meivakanties van de scholen waarop ik kinderen heb, verschilden onderling enkele dagen	7
Anders, namelijk...	2
Dat weet ik niet meer	4

Tabel B2.2 Hebben al uw kinderen in 2016 exact dezelfde dagen meivakantie?
(N=502)

	%
Ja	61
Nee, niet alle scholen waarop ik kinderen heb, geven nu 2 weken meivakantie	18
Nee, alle scholen waarop ik kinderen heb, geven nu 2 weken meivakantie, maar wel verschillende weken	7
Nee, de meivakanties van de scholen waarop ik kinderen heb, verschillen nu enkele dagen	8
Anders, namelijk...	1
Dat weet ik niet meer	5

Tabel B2.3 Heeft de verschillende manier waarop de scholen van uw kinderen met de meivakantie omgaan, invloed op uw vakantieplannen met het gezin? (N=164)

	%
Ja, we gaan om die reden in de meivakantie niet op vakantie	23
Ja, we gaan om die reden in de meivakantie korter op vakantie	27
Ja, we gaan om die reden in de meivakantie niet met het gehele gezin op vakantie	6
Ja, we gaan om die reden niet naar het buitenland op vakantie	4
Nee, onze vakantieplannen worden hierdoor niet gewijzigd	8
Nee, we hebben geen vakantieplannen	21
Ik weet het niet, we hebben nog niet besloten of we weg gaan in de meivakantie	10

Tabel B2.4 Is het door de verschillende manieren waarop de scholen van uw kinderen met de meivakantie omgaan, voor u moeilijker om oppas of dagbesteding voor uw kinderen te regelen tijdens de komende meivakantie? (N=164)

	%
Ja	49
Nee	36
Dat weet ik (nog) niet precies	15

Tabel B2.5 Waarom is het regelen van opvang, oppas of dagbesteding voor uw kinderen tijdens de komende meivakantie moeilijker? (meerdere antwoorden mogelijk) (N=81)

	%
Ik heb nu drie weken kinderen thuis van school	43
Ik heb nu twee weken kinderen thuis van school	16
Omdat niet alle kinderen tegelijkertijd vrij zijn, is het moeilijker om met andere ouders onderling opvangafspraken te maken	42
Scholen communiceren vaak pas laat welke dagen vrij zijn	7
Anders, namelijk	5

Tabel B2.6 Zou u er voorstander van zijn als alle scholen in Nederland op hetzelfde moment twee weken meivakantie hebben? (N=502)

	%
Ja	66
Nee	22
Dat weet ik niet	13

Tabel B2.7 Waarom zou u er voorstander van zijn als alle scholen in Nederland op hetzelfde moment twee weken meivakantie hebben? (meerdere antwoorden mogelijk) (N=330)

	%
Dit geeft mij de mogelijkheid om buiten de zomerperiode 2 weken met mijn kinderen op vakantie te gaan	55%
Dit zorgt ervoor dat mijn kinderen in exact dezelfde weken vrij zijn waardoor het voor mij gemakkelijker is om opvang, oppas of dagbesteding te organiseren	39%
Dit schept duidelijkheid doordat de data langer van tevoren bekend zullen zijn	34%
Dit zorgt ervoor dat het minder druk is op vakantiebestemmingen doordat mensen niet meer allemaal in dezelfde week weggaan	9%
Als alle huishoudens met kinderen twee weken vrij hebben in mei, hoeft men niet meer in dezelfde week op vakantie. Dit zal de prijzen van vakanties doen dalen	16%
Anders namelijk...	5%

Tabel B2.8 Bent u ook voorstander van twee weken meivakantie voor alle scholen in Nederland op hetzelfde moment als dit zou betekenen dat scholen de herfstvakantie of de krokusvakantie afschaffen of inkorten? (N=330)

	%
Ja	23
Alleen als de herfstvakantie wordt afgeschaft	2
Alleen als de krokusvakantie wordt afgeschaft	9
Alleen als de herfstvakantie wordt ingekort	4
Alleen als de krokusvakantie wordt ingekort	7
Nee	47
Dat weet ik niet / Dit kan ik niet overzien	9

Tabel B2.9 Bent u ook voorstander van twee weken meivakantie voor alle scholen in Nederland op hetzelfde moment als dit zou betekenen dat scholen de zomervakantie inkorten? (N=330)

	%
Ja	35
Nee	58
Dat weet ik niet / Dit gevolg kan ik niet overzien	7

Tabel B2.10 Bent u ook voorstander van twee weken meivakantie voor alle scholen in Nederland op hetzelfde moment als dit zou betekenen dat scholen minder mogelijkheden hebben om tussentijds extra vrij te geven? (N=330)

	%
Ja	61
Nee	27
Dat weet ik niet / Dit kan ik niet overzien	12

Tabel B2.11 Bent u ook voorstander van twee weken meivakantie voor alle scholen in Nederland op hetzelfde moment als dit zou betekenen dat de zomervakantie een week later zal beginnen en voor de laatste schoolvakantieregio tot begin september zal doorlopen? (N=330)

	%
Ja	59
Nee	28
Dat weet ik niet / Dit kan ik niet overzien	13

Tabel B2.12 **Waarom bent u er geen voorstander van dat alle scholen in Nederland op hetzelfde moment twee weken meivakantie hebben?**
(meerdere antwoorden mogelijk) (N=103)

	%
Dit zou betekenen dat ik twee weken opvang / oppas / dagbesteding moet organiseren voor mijn kinderen, terwijl dat nu niet het geval is	8
Wij hebben geen twee weken vakantie nodig in die periode	21
Het lijkt mij niet verstandig dat tijdens het schooljaar het leerproces van mijn kinderen 2 weken wordt onderbroken	7
Als alle huishoudens met kinderen tegelijkertijd twee weken meivakantie hebben, zullen de prijzen van vakanties stijgen	66
Voor kinderen die eindexamen moeten doen in mei, is het niet goed om eerst twee weken vakantie te hebben	8
Door het meer vastleggen van vrije dagen hebben scholen minder mogelijkheden om op lokale verschillen in te spelen (bijvoorbeeld vrij in Den Haag tijdens Prinsjesdag of 3 Oktober in Leiden)	31
Anders namelijk...	11

Tabel B2.13 **Geslacht van respondenten** (N=502)

	%
Man	42
Vrouw	58

Tabel B2.14 **Opleidingsniveau van respondenten** (N=502)

	%
Wo-doctoraal of master of hbo-master / postdoctoraal	12
Hbo of wo propedeuse / hbo (behalve hbo-master) / wo-kandidaats of wo-bachelor	34
Havo of vwo (met diploma afgerond) / hbs / mms	8
Mbo 2, 3, 4 of mbo oude structuur voor 1998	34
Mavo / havo of vwo (overgegaan naar de 4e klas) / ulo / mulo / vmbo (theoretische of gemengd) / voortgezet speciaal onderwijs	6
Lbo / vbo / vmbo (kader- of beroepsgericht) / mbo1	6
Geen onderwijs / basisonderwijs	

Tabel B2.15 **Regio van respondenten** (N=502)

	%
Amsterdam/Rotterdam/Den Haag	10
Rest Westen (Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht)	33
Noorden (Groningen, Friesland, Drenthe)	12
Oosten (Flevoland, Overijssel, Gelderland)	21
Zuiden (Noord-Brabant, Zeeland, Limburg)	24

Tabel B2.13 **Leeftijd van respondenten** (N=502)

	%
Jonger dan 30 jaar	4
30-34 jaar	8
35-39 jaar	17
40-44 jaar	32
45-49 jaar	27
50 jaar en ouder	12

BIJLAGE 3
Enquête schoolleiders
Tabel B3.1 Heeft uw school in 2015 gekozen voor een langere meivakantie dan landelijk is vastgesteld?

	Po N=106	So N=57	Vo N=191
Ja	80%	84%	76%
Nee	20%	16%	24%

Tabel B3.2 Op welke manier heeft uw school in 2015 de landelijk vastgestelde meivakantie uitgebreid?

	Po N=84	So N=49	Vo N=145
De week ervoor hadden we toen bij de landelijk vastgestelde week gevoegd	69%	57%	86%
De week erna hadden we toen bij de landelijk vastgestelde week gevoegd	29%	35%	8%
We hadden de leerlingen toen voor de landelijk vastgestelde week een of meer dagen extra vrij gegeven	1%	2%	6%
We hadden de leerlingen toen na de landelijk vastgestelde week een of meer dagen extra vrij gegeven	1%	6%	1%

Tabel B3.3 Heeft uw school dit jaar (2016) gekozen voor een langere meivakantie dan landelijk is vastgesteld?

	Po N=106	So N=58	Vo N=191
Ja	92%	88%	95%
Nee	8%	14%	5%

Tabel B3.4 Op welke manier gaat uw school dit jaar (2016) de landelijk vastgestelde meivakantie uitbreiden?

	Po N=97	So N=50	Vo N=182
De week ervoor hebben we bij de landelijk vastgestelde week gevoegd	75%	66%	85%
De week erna hebben we bij de landelijk vastgestelde week gevoegd	13%	26%	8%
We hebben de leerlingen voor de landelijk vastgestelde week een of meer dagen extra vrij gegeven	9%	8%	7%
We hebben de leerlingen na de landelijk vastgestelde week een of meer dagen extra vrij gegeven	2%	0%	0%

Tabel B3.5 **Waarom heeft uw school er dit jaar voor gekozen de landelijk vastgestelde meivakantie te verlengen?** (meerdere antwoorden mogelijk)

	Po N=97	So N=50	Vo N=181
Wij hebben ervoor gekozen omdat we in onze jaarplanning de vakantiedagen beschikbaar hadden.	80%	73%	77%
Voor optimale leerprestaties van de leerlingen is het goed als ze in deze periode van het jaar 2 weken vrij zijn	14%	27%	14%
Organisatorisch viel het goed in te passen in het lesprogramma omdat...	10%	14%	14%
Andere reden, namelijk...	33%	32%	37%

Tabel B3.6 **Waarom heeft uw school er dit jaar niet voor gekozen de landelijk vastgestelde meivakantie te verlengen?** (meerdere antwoorden mogelijk)

	Po N=9	So N=8	Vo N=10
Wij hebben ervoor gekozen om leerlingen op andere momenten vrij te geven. Met een langere meivakantie was dat niet gelukt.	61%	50%	39%
Voor optimale leerprestaties van de leerlingen willen wij ze niet te vaak een vakantie van meer dan 1 week geven	0%	0%	46%
Met een meivakantie van een week hebben we meer evenwicht in de opbouw van ons schooljaar. Leerlingen profiteren daarvan.	17%	12%	20%
Organisatorisch is dit moeilijk in te passen in het lesprogramma omdat...	11%	12%	8%
Andere reden, namelijk...	42%	39%	64%

Tabel B3.7 **Heeft uw school bij de beslissing over of en hoe de meivakantie dit jaar te verlengen, rekening gehouden met wat andere scholen uit uw regio/ gemeente op dit punt doen?**

	Po N=106	So N=57	Vo N=191
Ja	89%	96%	92%
Nee	11%	4%	8%

Tabel B3.8 Op welke manier heeft dit plaatsgevonden?

	Po N=94	So N=55	Vo N=174
In onze regio / gemeente is er een vaste week afgesproken waarin scholen in basis-, speciaal en voortgezet onderwijs hun meivakantie mogen uitbreiden	23%	35%	21%
In onze regio / gemeente is afgesproken dat scholen in primair, speciaal en voortgezet onderwijs hun meivakantie niet mogen uitbreiden	0%	0%	1%
In ons schoolbestuur is er een vaste week afgesproken waarin scholen hun meivakantie mogen uitbreiden	13%	20%	6%
In ons schoolbestuur is afgesproken dat scholen de meivakantie verplicht uitbreiden in dezelfde periode	14%	13%	8%
We stemmen onze plannen rondom de meivakantie met een aantal individuele scholen af	30%	18%	39%
Anders, namelijk	20%	15%	25%

Tabel B3.9 Uit de door ons uitgevoerde evaluatie van de vakantie-spreidingsregeling kwam naar voren dat het onder de groep ouders met kinderen in zowel het basis- als het voortgezet onderwijs, voorkwam dat men drie weken een of meer kinderen thuis had, maar uiteindelijk maar een week alle kinderen. De reden hiervoor lag in het feit dat scholen de vaste week meivakantie op verschillende manieren verlengen. Kan de beschreven situatie voor ouders zich dit jaar ook in uw regio voordoen?

	Po N=107	So N=58	Vo N=190
Ja	34%	48%	38%
Nee	34%	28%	34%
Dat weet ik niet	33%	24%	28%

Tabel B3.10 Bent u er als schoolleider voorstander van als de Rijksoverheid in de toekomst bepaalt dat landelijk alle scholen in het basis-, speciaal en voortgezet onderwijs hun leerlingen dezelfde twee weken meivakantie geven?

	Po N=106	So N=58	Vo N=189
Ja	53%	66%	64%
Nee	40%	29%	28%
Dat weet ik niet	8%	5%	8%

Tabel B3.11 Waarom zou u er voorstander van zijn als de Rijksoverheid in de toekomst centraal twee weken meivakantie vaststelt? (meerdere antwoorden mogelijk)

	Po N=56	So N=38	Vo N=121
Dit voorkomt veel afstemmingsproblemen tussen scholen	70%	86%	91,6%
Dit geeft ouders de mogelijkheid om buiten de zomerperiode 2 weken met hun kinderen op vakantie te gaan	50%	52%	50,2%
Dit zorgt er voor dat ouders gemakkelijker opvang, oppas of dagbesteding kunnen organiseren	43%	52%	42,5%
Dit geeft mij als schoolleider extra houvast bij het vaststellen van de jaar-/roosterplanning	43%	35%	42,9%
Het is goed als leerlingen in dit moment in het schooljaar een langere rustperiode hebben	23%	23%	17,8%
Anders namelijk...	7%	8%	9,4%

Tabel B3.12 Waarom zou u er geen voorstander van zijn als de Rijksoverheid in de toekomst centraal twee weken meivakantie vaststelt? (meerdere antwoorden mogelijk)

	Po N=42	So N=17	Vo N=53
We zullen hierdoor als school minder ruimte overhouden om leerlingen op andere momenten vrij te geven	62%	53%	40%
Het is veel beter als scholen per jaar zelf kunnen beslissen of ze de meivakantie wel of niet gaan verlengen. Soms vallen de feestdagen in deze periode zo gunstig, dat een langere meivakantie mogelijk is.	76%	81%	57%
Doordat er een groter gedeelte van de vrije dagen centraal wordt vastgelegd, is er minder ruimte om op lokale verschillen in te spelen (bijvoorbeeld 3 Oktober voor scholen in Leiden)	38%	45%	29%
Voor optimale leerprestaties van de leerlingen willen wij ze niet te vaak een langere vakantie geven. Nu zijn al de kerst- en de zomervakantie langer dan 1 week.	14%	5%	14%
We zullen bij twee weken verplichte meivakantie er minder goed voor kunnen zorgen dat de lesperiodes tussen de verschillende schoolvakanties min of meer gelijk zijn.	16%	5%	20%
(alleen po-scholen) De gehele organisatie van de Centrale Eindtoets po kan hierdoor in de problemen komen.	13%	10%	2%
(alleen vo-scholen) Voor onze examenleerlingen is het ongewenst dat ze voor de start van de landelijke examens zolang niet op school (kunnen) zijn	0%	0%	55%
(alleen vo-scholen) De gehele organisatie van het Centraal Eindexamen (inclusief eerste en tweede correctie) kan hierdoor in de problemen komen.	0%	0%	46%
Andere reden, namelijk...	22%	9%	16%

Tabel B3.13 Denkt u op voorhand dat de introductie van een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken gevolgen zal hebben op hoe uw school invulling geeft aan de niet verplichte herfst- en voorjaarsvakantie?

	Po N=106	So N=58	Vo N=90
Ja	14%	9%	6%
Nee	63%	71%	77%
Dat weet ik niet	23%	21%	17%

Tabel B3.14 Hoe zal de invulling van de verplichte herfst- en voorjaarsvakantie op uw school veranderen door de introductie van twee weken centraal vastgestelde meivakantie?

	Po N=16	So N=5	Vo N=10
We zullen dan waarschijnlijk moeten beslissen om de herfst- of de voorjaarsvakantie te laten vervallen	19%	0%	0%
We zullen dan waarschijnlijk moeten beslissen om de herfst- en/of de voorjaarsvakantie met een of meer dagen in te korten	56%	80%	50%
Anders, namelijk...	13%	20%	50%
Dat weet ik niet	13%	0%	0%

Tabel B3.15 Waarom hoeft het besluit dat de Rijksoverheid centraal twee weken meivakantie vaststelt op voorhand geen gevolgen te hebben op hoe uw school invulling geeft aan de niet verplichte herfst en voorjaarsvakantie?

	Po N=67	So N=40	Vo N=147
Een verplichte meivakantie van twee weken zal vooral ten koste gaan van andere dagen waarop we onze leerlingen nu nog vrij kunnen geven	72%	78%	89%
Er zijn andere mogelijkheden om te regelen dat onze leerlingen twee weken meivakantie kunnen krijgen, namelijk...	28%	23%	11%

Tabel B3.16 Verwacht u dat een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken invloed zal hebben op de werkdruk van het onderwijzend personeel?

	Po N=67	So N=40	Vo N=147
Deze zal erdoor toenemen	15%	3%	15%
Deze zal erdoor afnemen	11%	16%	18%
Een meivakantie van twee weken zal geen invloed hebben op de werkdruk van onderwijzend personeel	45%	43%	35%
Dat weet ik niet / Dat vind ik moeilijk in te schatten	28%	38%	32%

Tabel B3.17 Verwacht u dat een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken invloed zal hebben op de werkdruk van het ondersteunend personeel op scholen?

	Po N=106	So N=58	Vo N=190
Deze zal erdoor toenemen	7%	2%	10%
Deze zal erdoor afnemen	10%	9%	9%
Een meivakantie van twee weken zal geen invloed hebben op de werkdruk van ondersteunend personeel op scholen	44%	43%	51%
Dat weet ik niet / Dat vind ik moeilijk in te schatten	39%	47%	31%

Tabel B3.18 Een mogelijk gevolg van een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken is dat de periode voor het centraal eindexamen een week naar achteren moet worden verschoven en de zomervakantie nooit meer voor midden juli van een jaar kan starten. Is dit vanuit het perspectief van het kwaliteit van het onderwijs onwenselijk?

	Po N=106	So N=58	Vo N=190
Ja, omdat...	13%	7%	21%
Nee, omdat...	18%	24%	44%
Dat weet ik niet / Dit kan ik niet overzien	69%	69%	35%

Tabel B3.19 Een ander mogelijk gevolg van een centraal vastgestelde meivakantie van twee weken is dat de zomervakantie ingekort zou moeten worden. Zou dit vanuit uw perspectief van het kwaliteit van het onderwijs een wenselijk gevolg zijn?

	Po N=107	So N=58	Vo N=190
Ja, omdat...	20%	22%	21%
Nee, omdat...	43%	34%	52%
Dat weet ik niet / Dit kan ik niet overzien	37%	43%	27%

BIJLAGE 4
Respons en weegfactoren enquête schoolleiders
Tabel B4.1 Populatie, respons en weegfactoren po

Regio	Omvang gemeente	Totale populatie		Steekproef		Respons		Weefactor
		%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	
Noord	Klein	6,7%	429	6,5%	26	7,5%	8	0,888
	Middelgroot	14,9%	954	15,0%	60	10,4%	11	1,436
	Groot	18,1%	1164	18,3%	73	11,3%	12	1,599
Midden	Klein	3,3%	211	3,3%	13	3,8%	4	0,875
	Middelgroot	14,2%	912	14,3%	57	14,2%	15	1,003
	Groot	16,8%	1080	16,8%	67	19,8%	21	0,848
Zuid	Klein	4,3%	273	4,3%	17	3,8%	4	1,140
	Middelgroot	12,9%	830	13,0%	52	19,8%	21	0,651
	Groot	8,8%	567	8,8%	35	9,4%	10	0,933
Totaal		100,0%	6420	100,0%	400	100,0%	106	

Tabel B4.2 Populatie, respons en weegfactoren so

Regio	Omvang gemeente	Totale populatie		Steekproef		Respons		Weefactor
		%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	
Noord	Klein	1,6%	9	1,5%	3	0,0%	0	
	Middelgroot	7,4%	41	7,5%	15	11,9%	7	0,624
	Groot	27,2%	151	27,5%	55	30,5%	18	0,892
Midden	Klein	0,5%	3	0,5%	1	0,0%	0	
	Middelgroot	10,6%	59	10,5%	21	13,6%	8	0,782
	Groot	25,2%	140	25,5%	51	20,3%	12	1,239
Zuid	Klein	2,9%	16	2,5%	5	1,7%	1	1,711
	Middelgroot	10,5%	58	10,5%	21	10,2%	6	1,033
	Groot	14,1%	78	14,0%	28	11,9%	7	1,188
Totaal		100,0%	555	100,0%	200	100,0%	59	

Tabel B4.2 Populatie, respons en weegfactoren vo

Regio	Omvang gemeente	Totale populatie		Steekproef		Respons		Weegfactor
		%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	
Noord	Klein	3,7%	24	3,5%	14	3,7%	7	1,010
	Middelgroot	10,3%	67	10,3%	41	12,0%	23	0,855
	Groot	22,6%	147	22,8%	91	18,8%	36	1,199
Midden	Klein	1,2%	8	1,0%	4	1,6%	3	0,764
	Middelgroot	10,0%	65	10,0%	40	9,4%	18	1,061
	Groot	24,6%	160	24,8%	99	22,0%	42	1,119
Zuid	Klein	1,8%	12	1,8%	7	3,7%	7	0,491
	Middelgroot	9,5%	62	9,5%	38	9,4%	18	1,008
	Groot	16,3%	106	16,5%	66	19,4%	37	0,841
Totaal		100,0%	651	100,0%	400	100,0%	191	

Regioplan Beleidsonderzoek

Jollemanhof 18

1019 GW Amsterdam

T 020 531 531 5

E info@regioplan.nl

I www.regioplan.nl